Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

49 йил чиқиши, № 87 (13.647). 13 АПРЕЛЬ, 1967 йил ПАЙШАНБА Баҳоси 2 тийин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VII пленуми тўғрисида ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1967 йил 12 апрелда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VII пленуми бўлди.

Пленум Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги шарафига қабул қилинган социалистик мажбуриятларнинг қандай бажарилаётганлигини муҳокама қилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретарлари И. Г. Анисимкин, Н. М. Матчонов ўртоқлар доклад қилдилар.

Пленумда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

Бугун Тошкентда Ўзбекистон ССР Олий Советининг биринчи сессияси очилади

Республикамиз парламентининг делегатларига оташин салом!

УЛКАН ВАЗИФАЛАР ОЛДИДА

Бугун республикамизнинг пойтахти — Совет халқлари дўстлиги, қардошлигининг рамзи — жасорат ва мардлик маскани азиз Тошкентимизда Ўзбекистон ССР Олий Советининг биринчи сессияси очилади. Республика давлат ҳокимиятининг олий органига шу йил 12мартда бўлиб ўтган сайловларда ваколат олган депутатлар — партия ва халқимизнинг содиқ фарзандлари бу сессияда ташкилий масалаларни, шу билан бирга КПСС Марказий Комитетининг «Меҳнаткашлар депутатлари қишлоқ ва посёлка Советларининг ишини яхшилаш тўғрисида»ги қарори ва бу қарорни амалга ошириш соҳасидаги вазифалар ҳақидаги, республика аҳолисининг соғлиғини сақлаш ишларини кучайтириш чоралари ҳамда Ўзбекистон ССР аҳолисига коммунал-маиший хизмат кўрсатишнинг аҳволи ва бу хизматни янада яхшилаш тадбирлари тўғрисидаги масалаларни муҳокама қиладилар.

Сессия муҳокамасига киритилган бу масалалар ҳаёт тақозо этган зарурият бўлиб, у республикамиз экономикаси ва маданиятини, халқ турмуш фаровонлигини янада юксалтиришда жуда катта аҳамиятга эга бўлади. Сессия Ўзбекистон ССР давлат ҳокимиятининг ижро этувчи органларини тузади, раҳбарлик лавозимларига ҳар жиҳатдан етук ташкилотчиларни, ленинча иш услубини пухта эгаллаган, раҳбарликда катта тажриба — малака тўплаган кишиларни сайлайди. Улар халқ иродаси, ақл-заковатига, партия раҳбарлиги ва кўрсатмасига таяниб, коллегиал равишда энг кенг, энг изчил ва энг одил ва халқчил демократия принциплари асосида республика ҳукумат бошқарув аппаратининг ҳамма звеноларини идора этадилар, қарор ва қонунлар қабул қиладилар ҳамда буларнинг ижроси учун актив кураш олиб борадилар.

Ҳаётда, инсон тақдирида халқ ишончига, унинг ҳурмат-икромига, қадр-қимматига, қўллаб-қувватлашига сазовор бўлишдан ҳам буюк шараф борми! Худди мана шу ишонч, мана шу ихлос, меҳр-муҳаббат раҳбар кадрларимизни халқ ва партия ишига садоқат билан хизмат қилишга, энг қийин, машаққатли йўлларни бехатар босиб ўтишга, улуғ яратувчилик ишлар режасини муваффақият билан амалга оширишга, Ватанимиз истиқболи билан боғлиқ бўлган миқёслари жиҳатидан ниҳоятда катта, мураккаб, проблематик масалаларни дадил ҳал этишга ҳамиша руҳлантириб туради.

Маълумки, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва маҳаллий Советларига ўтказилган сайловлар ҳаммамиз учун, давлат аппарати ва ижро этувчи органларнинг барча ходимлари учун, ҳар бир депутат учун катта имтиҳон бўлди. Бу даврда халқ оммаси депутатликка лозим топган ҳар бир элчиси билан самимий гаплашиб, маслаҳатлашиб олди, ўз депутатининг бундан кейин қандай масалаларга эътибор беришини белгилаб берди ва халқ вакилларининг улуғ, хайрли ишларига оқ йўл кўрсатиб, катта муваффақиятлар тилади.

Бугун ўтадиган сессияда қатнашувчи ҳар бир депутатнинг қўлида ўз сайловчиларининг наказлари бор. У айни вақтда бу наказларни қачон, қандай йўллар билан амалга ошириш ташвиши билан яшамоқда. Бу, қонуний бир ҳол. Чунки, халқ ишончи амалий иш билан, меҳнаткашларнинг манфаатлари йўлида ҳормай-толмай курашиш билан оқланади. Мабодо, наказлар бажарилмай қоладиган бўлса, депутат бебурд бўлиб қолади. Бугина эмас, турмушда, меҳнатда, жамият қонун-қоидаларига риоя қилишда ва уни муҳофаза этишда жонбозлик кўрсатиш, ҳамиша, ҳаммавақт давлат арбоби даражасида туриш, турмушда, ижтимоий ҳаётда шахсий ибрат кўрсатиш, ленинча яшаш ва ишлаш — депутатнинг муқаддас вазифаси, партия, халқ олдидаги улуғ бурчидир.

Шу қизғин кунларда совет кишилари қилаётган бағоят ижодкорлик ишлари, уларда юксалиб кетган сиёсий ва меҳнат активлиги, ҳамма ерда қудратли куч тўплаётган оммавий мусобақа, беқиёс ўсаётган қардош халқлар ҳамкорлиги, Ватанни янада яшнатиш, унинг қудратини мустаҳкамлаш, коммунизм тонгини яқинлаштириш йўлидаги поёнсиз қурилиш ишлари — мана буларнинг ҳаммаси Улуғ Октябрь социалистик революциясининг эллик йиллик юбилейига тайёргарлик туфайли янгидан вужудга келган умумхалқ курашининг, жанговар, қудратли янги ҳаракатининг ажойиб белгиси, самарасидир.

Ҳозир областлар, шаҳар, қишлоқлар, корхоналар, колхоз, совхозлар, турли идора ва муассаса коллективлари, ҳар бир совет ватанпарвари, ҳар бир оила Октябрга шахсий совға тайёрлаш иштиёқи билан тўлиб тошган. Саноат ва қишлоқ хўжалигида хизмат қилаётган юз минглаб кишиларнинг, коммунист, комсомолларнинг ўз зиммаларига шахсий мажбуриятлар олиб, юбилей вахтасида туриб ишлаётганликлари, меҳнатда янги зафарлар қучаётганликлари — шонли Октябрь шарофати, тўйга тўёна тайёрлаш сингари энг илтифотли анъананинг боисидандир. Чирчиқ, Олмалиқ, Фарғона ва бошқа шаҳар саноат корхоналарининг коллективлари, неча юзлаб колхоз ва совхозларнинг заҳматкаш деҳқонлари, чорвадорлари, юбилей йили пахтадан ва бошқа экинлардан юқори ҳосил етиштириш, чорвачилик маҳсулотларини кўпайтириш учун бутун кучларини сафарбар этмоқдалар, ички резервларни ишга солмоқдалар, меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулот таннархини камайтириш учун ҳамма чораларни кўрмоқдалар.

Юбилей йилида Советлар, уларнинг ижро этувчи органлари кўп иш қилишлари, КПСС XXIII съездининг хўжалик ва социал-маданий қурилиш соҳасида, кенг меҳнаткашлар оммасини давлат ишларини бошқаришга жалб этиш, аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатишни кучайтириш юзасидан қўйган вазифаларини бажаришда ташкилотчилик кўрсатишлари, аҳолининг хилма-хил талаб-эҳтиёжларини қондириш билан боғлиқ бўлган ҳамма масалаларни изчиллик билан ҳал этишлари лозим. Улар социалистик қонунларга риоя қилинишини, жамоат тартиби намунали сақланишини, гражданлар ҳуқуқларининг сақланишини қаттиқ контроль остига олишлари, давлат аппаратининг ҳамма соҳаларида юксак интизом ўрнатишлари, сансалорлик, тўрачилик, маҳкамачилик каби иллатларнинг ҳар қандай кўринишларига қарши беомон курашишлари керак.

Депутатнинг бурчи катта, масъулиятли, шарафли ва буюкдир. У ўзи олиб бораётган давлат ишларида ҳамиша омманинг сўзига қулоқ солиши, омманинг ақл-заковатига, кучига таяниши, меҳнаткашларнинг ишончини ҳамиша қадрлаши ва унга муносиб бўлиши, ҳар бир вазифани ҳал этиш жараёнида ташаббускор бўлиши, ҳамма янги нарсаларни қўллаб-қувватлаши лозим. Токи, унинг энг яхши фазилатлари бошқаларга ибрат бўлсин.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг биринчи сессияси ишига, республикамиз парламентининг ҳамма аъзоларига уларнинг давлатни бошқариш соҳасидаги шарафли ишларида катта муваффақиятлар тилаймиз!

Суратда: Ўзбекистон ССР Олий Совети сессиясининг қатнашчилари — депутатлардан бир группаси. А. Тўраев фотоси.

ЯНГИ УФҚЛАР

Депутат ва ҳаёт

М. ИБРОҲИМОВ,
Фарғона область ижроия комитетининг раиси.

КПСС Марказий Комитетининг маҳаллий Советлар ишини яхшилаш тўғрисидаги қарори кўп қутлуғ қарор бўлди. Меҳнаткашлар депутатлари қишлоқ ва посёлка Советларининг фаолияти кейинги вақтда сунъий чегараланиб қолган эди. Партия мамлакатни бошқаришни такомиллаштира бориб, давлат ҳаётида ленинча нормаларни тиклаш жараёнида меҳнаткашлар депутатлари Советларининг ролини кўтариш тадбирларини белгилади. Партия бундан илгари ҳам маҳаллий Советларнинг самарали фаолияти учун зарур шарт-шароит яратиб бериш, уларнинг раҳбарлик ролини кучайтириш, халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида ҳуқуқларини кенгайтиришга катта аҳамият бериб келди.

Буни КПСС Марказий Комитетининг октябрь, ноябрь (1964 йил), март (1965 йил) Пленумлари ишлаб чиққан тадбирларда ҳам кўриш мумкин. XXIII съезд эса социалистик демократияни янада ривожлантириш йўлларини белгилаб бериб, Советларнинг экономикамиз проблемалари ва халқимиз турмуш даражаси ва фаровонлигини кўтариш билан янада конкретроқ ва чуқурроқ шуғулланишлари лозимлигини алоҳида таъкидлади.

Янги қарор эса партиянинг маҳаллий Советларнинг ролини кўтариш йўлидаги янги ғамхўрлигидир. Қишлоқ ва посёлка Советларининг ишини бундан кейин янада яхшилаш КПСС XXIII съезди томонидан қўйилган халқ хўжалиги топшириқларининг ошириб бажарилишида муҳим аҳамиятга эгадир. Чунки меҳнаткашлар депутатлари қишлоқ ва посёлка Советлари маҳаллий Советлар системасининг энг оммавий звеносидир. Уларнинг фаолияти халқ билан бевосита боғланган, улар моддий бойликлар яратувчи кишилар билан ишлайдилар, ҳар куни, ҳар хил масалаларда учрашиб турадилар. Ҳозир Фарғона областининг ўзида 105 қишлоқ ва посёлка Совети ишлаб турибди. Уларга 7302 депутат сайланган. Областда қишлоқ ва посёлка Советлари хизмат кўрсатаётган территорияда ҳозирги вақтда 800 мингдан ортиқ аҳоли яшайди, 115 колхоз, 19 совхоз, ўнлаб ва юзлаб корхона, ташкилотлар бор. Эндиликда янги қарор муносабати билан қишлоқ ва посёлка Советлари олдида янги уфқлар очилди. Улар ҳар қанча ташаббус кўрсатиб ишлаш имконига эга бўлдилар.

Областда халқ хўжалиги ва маданиятни ривожлантириш, аҳолининг турли-туман талабларини қондириш билан боғлиқ бўлган кўплаб масалаларни ўз вақтида оқилона ҳал қилаётган ташаббускор Советлар анчагина топилади. Риштон районидаги Зодиён ва Ленинград районидаги Дзержинский қишлоқ Советлари, Фарғона шаҳридаги Қиргули ва Ўзбекистон районидаги Шўрсув посёлка Советлари сингари бир қанча маҳаллий Советларнинг ишлари намунали йўлга қўйилган. Зодиён қишлоқ Советининг фаолияти диққатга сазовордир. Унинг сессиялари ўз вақтида, депутатларнинг тўла иштироки, катта активлигида ўтади. Қишлоқ хўжалигига, маданий-маиший хизмат ва қурилишга тегишли ҳаётий муҳим масалалар муҳокама қилинади. Қарорларнинг ижроси эса доимий равишда текширилиб турилади. Қишлоқ Советининг аҳоли ўртасида обрў-эътибор топаётганининг асосий боиси шуки, у сайловчилар берган наказларнинг бажарилишига алоҳида эътибор бериб келмоқда. Бу ишга тегишли ташкилотлар, корхона ва муассасалар жалб қилинаётир. Бу — наказларни тез бажарилиш имконини бераётир.

Кейинги йилларда Зодиён қишлоғи беқиёс ўзгариб кетди. Юзлаб хўжаликлар янги уйларга кўчиб чиқишди. Колхозчиларнинг уйларида водопровод бор. Қанчадан-қанча йўллар бош план асосида қурилиб, асфальтланди. Маданий-маиший хизмат кўрсатишнинг ҳамма турлари йўлга қўйилди. Зодиён Фарғонанинг энг обод, энг замонавий қишлоқларидан бири бўлиб қолди. Бунда, шубҳасиз, қишлоқ Советининг хизмати катта.

Афсуски, ҳамма қишлоқ ва посёлка Советларида иш ана шундай яхши йўлга қўйилган, улар хўжалик ва маданий қурилиш масалаларини оқилона ҳал қилаётирлар, деб бўлмайди. Кўпгина Советлар ўзларига бериб қўйилган ҳуқуқлардан ҳам тўла фойдаланмайдилар, колхоз, совхоз ва корхоналар ҳамда муассасалар ишига етарли таъсир ўтказа олмайдилар. Советларнинг сессияларида кун тартибига қишлоқ ёки посёлка ҳаётига тегишли, ҳал қилиниши кечиктириб бўлмайдиган масалалар жуда камдан-кам қўйилади.

Эндиликда биз янги қарор асосида мана шу камчиликларни тугатиш ҳаракатидамиз. Кўпгина қишлоқ Советлари янги биноларга кўчирилади. Бундай биноларнинг бир қисми эса капитал ремонтдан чиқарилиб, жиҳозланади.

Қишлоқ Советларининг обрў-эътибори бир қадар пасайишига олиб келган яна бир нарса шуки, Советларнинг ҳуқуқлари чегараланган эди. Қишлоқ Советлари раислари шу территориядаги хўжалик, корхона ва ташкилот ҳамда муассасаларнинг раҳбарларини айрим масалалар бўйича чақириб гаплашса-да, бирор чора кўриш ҳуқуқи йўқ эди. Эндиликда бу раҳбар кадрлар қишлоқ Советларининг сессияларида тасдиқланадиган бўлди. Бу аҳолининг савдо ташкилотлари, даволаш муассасалари ва бошқа муассасалар устидан қилган шикоятларини тезроқ ҳал қилиш имконини беради.

Қишлоқ ва посёлка Советлари шу вақтгача ўз территорияларида олиб бориладиган газ, электр, водопровод тармоқлари, йўл қурилишларига юзаки раҳбарлик қилардилар. Эндиликда бунга чек қўйилади. Ўз территориясидаги объектлар қурилишига жавобгарликни ошириш талаб этилади. Қишлоқ Советлари шу вақтгача янги ерлар ўзлаштириш, уларни ободонлаштириш билан шуғулланмай келдилар. Энди улар ҳам бу соҳада тегишли иш қилишлари керак.

Биз Улуғ Октябрнинг элликинчи йилида катта ишларни бажариш тадбирларини белгилаганмиз. Қишлоқ ва посёлка Советлари олдида жуда катта вазифалар турибди. Февраль ойида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Фарғона область ижроия комитетининг юбилейи шарафига аҳоли яшайдиган жойларни кўкаламзорлаштириш ва ободонлаштириш, ёдгорликлар қуриш ва маданий-маиший қурилишни кучайтириш юзасидан белгилаган тадбирларини маъқуллади. Биз бу ишларнинг маълум бир қисмини уддалаб қўйдик.

Бундан ташқари бу йил 28 та мактаб, 17 та мактабгача болалар бинолари, 62 та магазин ва ошхона, 43 та маиший ва коммунал хизмат кўрсатиш корхоналари, 29 та маданий-оқартув муассасалари, 115 та дала шийпонлари қурилади. Область колхоз ва совхозларида 126 километр узунликда водопровод қувурлари ётқизилади. 185 та артезиан қудуқлари қазилади. 25 колхоз ва 7 совхоз электрлаштирилади. Шунингдек, янги пионер лагерлари, дам олиш уйлари ва бир қанча касалхоналар ишга тушади. Қилинадиган ишлар ҳажми ҳар вақтдагидан катта. Партиямизнинг ғамхўрлигига жавобан маҳаллий Советлар бу вазифаларни муддатидан илгари уддалашга ҳаракат қиладилар. Яна ҳам ташаббус кўрсатиб ишлайдилар.

КОСМОНАВТИКА КУНИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ ЙИҒИЛИШ

12 апрелда Кремлдаги Съездлар саройида Москва меҳнаткашлари ва пойтахт гарнизони жангчилари вакилларининг космонавтика кунига бағишланган тантанали йиғилиши бўлди. Йиғилиш президиумида партия ва ҳукумат раҳбарлари, космонавтлар бор эди.

Йиғилишда СССР Фанлар академиясининг президенти М. В. Келдиш, «Серп и Молот» заводининг пўлат эритувчиси В. В. Клюев, космонавт учувчи Ю. А. Гагарин нутқ сўзладилар.

(ТАСС).

ЮБИЛЕЙНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛАЙЛИК

РЕСПУБЛИКА ЮБИЛЕЙ КОМИССИЯСИНИНГ МАЖЛИСИ

Ўзбекистон меҳнаткашлари бутун мамлакат билан биргаликда Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги умумхалқ байрамига тайёргарликни кенгайтирмоқдалар.

Республика юбилей комиссиясининг 12 апрелда Тошкентда бўлган мажлиси байрамга тайёргарлик кўришнинг бир қанча муҳим масалаларига бағишланди. Мажлис Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов раислигида ўтди.

Мажлисда республика юбилей комиссиясининг аъзолари билан бирликда область, шаҳар, район партия комитетларининг секретарлари, министрликлар ва идоралар, ижодий союзлар ва ташкилотларнинг раҳбарлари, республика газета ва журналларининг редакторлари ҳам қатнашдилар.

Мажлисда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишоновнинг КПСС Марказий Комитетида Улуғ Октябрнинг 50 йиллигига тайёргарлик муносабати билан идеология ишлари масалалари юзасидан ўтказилган кенгаш якунлари тўғрисида ахбороти тингланди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари М. З. Мирзааҳмедов капитал қурилиш юзасидан юбилей йилида олинган социалистик мажбуриятлар қандай бажарилаётганлиги тўғрисида ахборот берди.

Тошкент шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари В. В. Окунский республика пойтахтида юбилейга тайёргарлик кўриш кенг программаси тўғрисида, шаҳар партия ташкилотларининг дастлабки мароқли ташаббуслари ҳақида гапирди.

(ЎзТАГ).

СЎЗ ДЕПУТАТЛАРИМИЗГА

ШАХСИЙ НАМУНА

Бутун мамлакатимизда бўлганидек, бизнинг Шарғун кўмир конида ҳам Улуғ Октябрь 50 йиллигига қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Участкалар, бригадаларда «шахсий намуна» кўрсатиб ишлаш — катта халқ байрамига муносиб меҳнат совғаси тайёрлаш учун барча имкониятлар ишга солинмоқда.

Мен Октябрь юбилейига меҳнат совғаси тайёрлаш учун янги мажбурият олиб ишламоқдаман. Юбилей кунигача коммунистик меҳнат зарбдори деган юксак унвонни олишга эришаман. Чинор посёлкасини янада обод қилиш учун ҳам сайловчиларнинг наказлари асосида янги режалар тузганмиз. Буни бажариш бизнинг бурчимиз.

Ҳайдар ТУРСУНОВ,
Сурхондарё область, Сариосиё районидаги Шарғун кўмир конининг портлатувчи мастери, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати.

ШАРАФ

Меҳнатдан бахт топдим, деган сўзларни дугоналарим, касбдошларим тилидан кўп эшитар эдим. Бугун ўзим ҳам ана шу сўзни баралла такрорлагим келади. Бу йил менга катта ишонч билдиришди: мени Ўзбекистон ССР Олий Советига депутат қилиб сайлашди. Бундай юксак шарафга оддий деҳқон қизининг эришиши катта бахтдир. Бу йил бригадамиз ҳосилдорликни 30 центнерга етказади. Бугун фақат бригада ҳақида эмас, бутун колхоз тўғрисида, барча қишлоқларимизнинг ободонлиги тўғрисида қайғуриш, ўйлаш, янги планлар тузиб, уни амалга ошириш лозим. Чунки, депутат деган муқаддас номни оқлаш шуни талаб қилади.

Фазолат ҚАЮМОВА,
Бухоро область, Гиждувон районидаги «XXII партсъезд» колхозининг аъзоси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати.

СОВҒА

Мен 1947 йилдан буён колхозда пиллачилик звеносига бошчилик қиламан. Бу соҳа ҳам колхозимизга катта даромад бермоқда. Планлар ортиғи билан бажарилмоқда. Бу йил янада юксак марраларни белгилаганмиз. Ҳар бир қути уруғдан 115 килограммдан пилла олиш учун курашамиз. Шу билан бир қаторда яна кўп ишларни бажариш керак. Сайловчиларимизнинг талабларига мувофиқ, яқинда бешта қишлоқда магазин, тўртта кутубхона, бир неча буфетлар очдик. Йўл тузатиш, уй-жой қуриш, маиший хизмат биноларини бунёд этиш юзасидан ҳам катта иш олиб борилмоқда. Мўлжалимиздаги ишлар аъло даражада бажарилса юбилейга яхши совға бўлур эди.

Жонгул ҲУСАНОВА,
Қашқадарё область, Яккабоғ районидаги «Правда» колхозининг звено бошлиғи, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати.

ҚИШЛОҚЛАРНИ БЕЗАЙЛИК

Қишлоқларни ободонлаштиришда, қишлоқ аҳлига яхши маданий-маиший хизмат уюштиришда халқ хизматкорлари — депутатлар зиммасига жуда катта масъулият юклатилган.

Сайловчилар наказларига мувофиқ сўнгги йилларда «Гулистон» колхозида катта амбулатория қурилди. Тўртта қишлоқда фельдшерлик пунктлари очилди. Колхозда катта клуб ишга тушди. Бу йил қишлоқларимизни янада ободонлаштириш юзасидан сайловчилардан кўпгина наказлар олганман. Уларни бажаришга бутун куч-ғайратимни бағишлайман. Юбилейга муносиб бўлсин учун, қишлоқларимизнинг чиройига чирой қўшайлик.

Султоной АҲРОРОВА,
Самарқанд область, Самарқанд районидаги 14-ўрта мактаб ўқитувчиси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ «БАҲОР» ХАЛҚ РАҚС АНСАМБЛИГА ФАХРИЙ УНВОН БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Республикада хореография санъатини ривожлантиришдаги катта хизматлари, юксак ижрочилик маҳорати учун, мамлакат бўйлаб ва чет элларга қилган гастроль сафарлари вақтида ўзбек халқининг ва СССР қардош халқларининг социалистик санъатини пропаганда қилишда актив қатнашганлиги учун Ўзбекистон ССР Давлат «Баҳор» халқ рақс ансамблига Фахрий унвон берилсин ва у бундан кейин «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган давлат «Баҳор» халқ рақс ансамбли» деб аталсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси **Е. НАСРИДДИНОВА.**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари **Р. САХИБОЕВ.**

1967 йил. 12 апрель. Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ БИРИНЧИ СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Еттинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг биринчи сессияси бугун, 13 апрелда эрталаб соат 10 да Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Мажлислар залида очилади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлари бугун эрталаб соат 9 дан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Мажлислар залида рўйхатга олинади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ОҚСОҚОЛЛАР КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Оқсоқоллар кенгашининг мажлиси бугун, 13 апрелда эрталаб соат 9 да Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Мажлислар залида ўтказилади.

СОВЕТЛАР ЯНГИ МАРРАЛАР ОЛДИДА

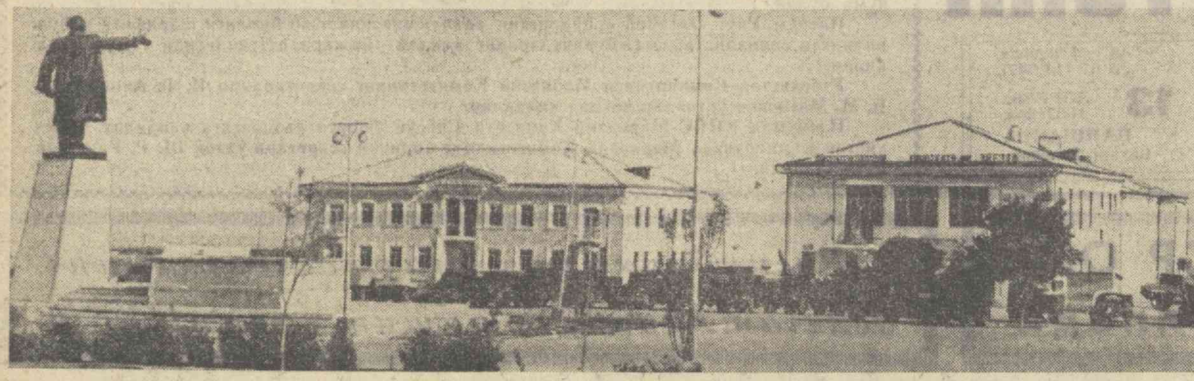

Суратда: Андижон область, Чуст район посёлкасининг ҳозирги манзараси.

Советлар ижроия органларининг, депутатларнинг ва мансабдор кишиларнинг халқ олдидаги жавобгарлигини оширишлари, сессияларнинг ишларини кучайтиришлари, кўпроқ масалаларни бу сессияларнинг муҳокамасига қўйишлари керак.

(КПСС XXIII СЪЕЗДИ РЕЗОЛЮЦИЯСИДАН).

БУГУНГИ ҚИШЛОҚ

● ОБЛАСТЬ ЭКОНОМИКАСИ ЮКСАЛИШДА
● СОВЕТЛАР — МАДАНИЙ ҚУРИЛИШ БАЙРОҚДОРЛАРИ
● ЯНГИ УФҚЛАР.

Областимиздаги обод ва кўркам қишлоқларни кўриб, беихтиёр ўтмишни эслайман. Октябрь инқилобидан олдинги хароба қишлоқларнинг қиёфасини тасаввур қиламан. Улар тарқоқ, кўримсиз, вайрона ҳолда эди. Йўллар эгри-бугри, ўйдим-чуқур бўлиб, уларни тузатиш тўғрисида ҳеч ким ўйламасди. Ёғингарчилик пайтида қишлоқларга қадам босиш оғир эди. Халқ меҳнат қиларди-ю, ҳузур-ҳаловат кўрмасди.

Ҳозирги қишлоқни ўтмишдаги қишлоққа таққосласангиз, ер билан осмонча тафовутни кўрасиз. Совет ҳокимияти йилларида қишлоқлар қайта қурилди. Колхозлар ва совхозлар ўсди. Областимиз экономикаси мустаҳкамланди.

Ҳозир қишлоқларни ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш борасида катта иш олиб борилияпти. Бултур бу мақсадга 1 миллион 414 минг сўм сарфланди. Районлар, колхоз қишлоқлари ва совхоз посёлкаларига борадиган равон йўллар бор.

Кейинги уч йил ичида 5863 оила янги уйларга кўчиб кирди. 35 минг ўқувчига мўлжалланган мактаб. 1980 ўринли мактабгача ёшдаги болалар муассасаси. 12 касалхона ва аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатувчи бошқа корхоналар қурилиб, фойдаланишга топширилди. Булар, қишлоқларда қурилишлар ва ободончилик ишлари комплекс олиб борилаётганини кўрсатади.

Бизда қишлоқларни социалистик типдаги янги посёлкаларга айлантириш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилинаётган колхозлар озмунча эмас. Андижон районидаги «Ленинград» колхози қишлоғининг маркази ўзининг ташқи қиёфаси билан ҳар бир кишининг ҳавасини келтиради. Асфальт ётқизилган текис кўча бўйлаб кўркам типовой уйлар қад кўтариб турибди. Қишлоқ оқшоми ҳам шаҳар оқшоми каби чароғон.

Қишлоқда қурилиш ва ободонлаштириш ишлари бош план асосида олиб борилмоқда. Уй-жойлар. маданий-маиший қурилишларнинг ҳаммаси қишлоқнинг марказида қад кўтараётир. Қишлоқда кейинги етти йил ичида 300 та янги уй қурилди. Колхозда ёзлик ва қишлик кинотеатр. радиоузел. телефон станцияси. туғруқхона, касалхона, болалар боғчаси қурилиб ишга туширилди. Кўпчилик хонадонлар газлаштирилди, водопровод қурилди.

Хўжаобод районидаги Димитров номли, Ленин ва Избоскан районларидаги «Правда Востока». Охунбобоев номли колхоз қишлоқлари шаҳарга ўхшайди. Андижон районидаги «Ленинград», Калинин номли, Куйбишев номли колхоз қишлоқлари ҳам обод ва кўркам. Мазкур колхозларнинг раҳбарлари қурилишларни бош план асосида олиб боришяпти.

Бу ишларнинг ҳаммасига маҳаллий Советлар ва депутатлар бош-қош бўлиб туришибди. Меҳнаткашлар депутатлари область ва район Советлари қишлоқларни қайта қуриш ҳамда ободонлаштириш масаласига алоҳида эътибор бермоқдалар. Область ижроия комитети колхоз ва совхозларга яқиндан ёрдам кўрсатиш билангина чегараланиб қолмасдан, қишлоқларни социалистик асосда қайта қуриш масаласини ўз йиғилишларида. мажлисларида тез-тез кўрадиган бўлиб қолди. Бултур сессия ва мажлисларда қишлоқ қурилиши ва ободонлаштириш масаласи олти марта кўрилди. Муҳокама вақтида бугунги қишлоқ қандай бўлиши керак, деган шиор ўртага ташланди ва мажлисга таклиф қилинган ижроком, қишлоқ Советларининг раислари, депутатлар, колхоз раҳбарларига қимматли маслаҳатлар берилди.

Учқўрғон, Чуст, Москва, Избоскан, Ленин район ижроия комитетлари ва қатор қишлоқ Советлари бу соҳада диққатга сазовор ишларни амалга оширдилар. Ижроком сессияларининг кун тартибига қишлоқ маданиятини юксалтириш, меҳнаткашларга маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш масалалари қўйилмоқда.

Кўпчилик депутатлар қишлоқларни бош план асосида қуришнинг ташаббускори бўлиб танилмоқдалар. СССР Олий Советининг депутатлари — Янгиқўрғон районидаги «Шарқ юлдузи» колхозининг раиси Ж. Охунов, «Савай» совхозининг директори У. Саримсоқов ана шулар жумласидандир.

Шунга қарамасдан айрим қишлоқларимиз ҳозирги куннинг талаби даражасида эмас. Қатор жойларда уйлар кўримсиз қилиб қуриляпти. Уйларнинг бир хил қурилиши қишлоқни архитектура жиҳатидан яхши безашга имкон бермаётир, уни кўримсиз қилиб қўймоқда. Бизда ҳали ҳам транспорт ҳаракати кўп бўлган катта йўл ёқаси бўйлаб бир тартибда иморат қуришдан воз кечмаётган хўжаликлар бор. Бунга Уйчи районидаги «Ленинград», Хўжаобод районидаги Калинин номли колхозлар мисол бўла олади.

Шу райондаги «Ўзбекистон», Энгельс номли, «Пахтакор» колхоз қишлоқлари бош план асосида қурилмаяпти. Бу колхозларнинг раҳбарлари «Узгипросельстрой» лойиҳалаш институтининг филиалидан бош планга риоя қилмаган ҳолда уй-жой қуриш учун лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёрлаб беришни сўраганлар. Филиал ходимлари бу ноўрин талабни қондирмадилар. Оқибатда мазкур колхозлар лойиҳа-смета ҳужжатларисиз қолишди. Аммо қишлоқ қурилиши ўзбошимчалик билан давом эттирилмоқда.

Айрим жойларда қурилиш ишларининг ўз ҳолига ташлаб қўйилганини қуйидаги мисолдан кўриш мумкин. Балиқчи районидаги «Қизил юлдуз» колхози йирик, экономикаси ривожланган хўжалик. Шунга қарамасдан узоқ йиллардан буён қишлоқ қиёфаси деярли ўзгаргани йўқ. Бу ерда типовой уй-жой бинолари жуда кам қуриляпти Кўчалар текисланмаган, маданий-оқартув муассасалари қаровсиз аҳволда.

Учқўрғон районидаги Карл Маркс номли, Янгиқўрғон районидаги Тельман номли ва бошқа қатор хўжаликларда ҳам худди мана шундай аҳвол ҳукм сурмоқда. Умуман, областдаги 232 колхоздан 70 таси ҳанузгача бош планга эга эмас.

Тарқоқ ҳолдаги уй-жойлар бир ерга тўпланган уйларга нисбатан қимматга тушади. Уйлари тарқоқ бўлган қишлоқни обод қилиш машаққатлидир. Тош йўллар қуриш, водопровод ва канализация учун қувурлар ётқизиш ишлари ўз-ўзидан бўлиб қолмайди. Шу нуқтаи назардан қараганда аҳоли пунктлари обод ва зич бўлгани маъқул

Қишлоқ қурилиши масалалари кўпинча бутунлай хўжалик раҳбарларининг ихтиёрига топшириб қўйилади. Улар эса бу масалаларни ўзлари хоҳлаганча ҳал этэ берадилар, уйлар катта йўл бўйларига, маданий-маиший объектлардан узоққа қурилади. Бу, аҳолига катта ноқулайликлар туғдиради. Айрим район ижроия комитетлари бунга бефарқ қараб келмоқдалар.

Беш йиллик давомида областимиз қишлоқларида 27 мингдан ортиқ уй-жой қурилади. Йўл қурилиши, газлаштириш, водопровод, электрлаштириш, касалхона, туғруқхона, ҳаммом, мактаб, болалар муассасалари қурилиши ва умуман колхоз қишлоқлари ва посёлкаларни ободонлаштиришга кўп маблағ сарфлаш мўлжалланмоқда. Қурилишларнинг бу қадар катта миқёси меҳнаткашлар депутатлари область ва район Советларидан қишлоқ қурилиши масаласи билан чуқурроқ шуғулланишни талаб қилади.

Ҳ. ХОЛХОНОВ,
Андижон область ижроия комитети раисининг ўринбосари.

ҲИММАТ

Районимиз меҳнаткашларига маданий-маиший хизмат кўрсатиш тобора яхшиланмоқда. Колхоз ва совхозларда маиший хизмат кўрсатиш комбинатлари, соатсозлик устахоналари, тикувчилик цехлари ташкил этилди.

Илгарилари райондаги Тайлоқ қишлоғида маиший комбинат, бир-икки жойда тикувчилик устахоналари бор эди, холос. Ҳатто, район марказида ҳам маиший хизмат кўрсатиш корхоналари жуда кам бўлиб, булар ўсиб бораётган аҳоли талабларини мутлақо қаноатлантирмасди. Маҳаллий Совет депутатлари, хўжалик раҳбарларининг эътибори бу нуқсонни бартараф этишга қаратилди. Шу масалалар район Советида ва қишлоқ Советларининг сессияларида, ижроия комитетларнинг мажлисларида чуқур муҳокама қилинди. Қабул қилинган қарорларнинг ижроси учун қатъий курашилди. Давлат йўли билан ва колхозларнинг кучмаблағлари ҳисобига маиший хизмат устахоналари ва бошқа тармоқларни қуришга киришилди. Эски бинолар ремонт қилиниб, устахоналар ихтиёрига топширилди.

Районда кейинги пайтларда соатсозлик, этикдўзлик, тикувчилик, фотография, радио-телевизор ремонти устахоналари бўлган маиший хизмат комбинатлари сони икки баравар кўпайди. Тайлоқ, Улуғбек, Раванoқ қишлоқларида маиший хизмат кўрсатиш комбинатлари намунали ишлаб турибди. «Партия XXII съезди», «Комсомол», «Зарафшон» колхозларида, 1-«Самарқанд» насчилик совхозида ҳам ана шундай комбинатлар мавжуд. Яқинда йириклашган Киров номли колхозда янги маиший хизмат комбинати қурилиб фойдаланишга топширилди. Бултур 31 та ҳар хил маиший хизмат кўрсатиш устахоналари очилди.

«Москва» колхози сабзавот етиштиришга ихтисослаштирилган. Колхоз сабзавоткорлари бултур давлатга 13 минг тоннадан кўпроқ помидор, карам, сабзи-пиёз ва бошқа сабзавот маҳсулотлари сотиб, катта даромад қилдилар. Даромад тақсимланганда ҳар бир колхозчи ҳар иш кунига салкам 4 сўмдан пул олди. Бундай муваффақиятни қўлга киритишда қишлоқда маданий-маиший хизматни яхши йўлга қўйилганлиги муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Юксалаётган бу хўжаликда ҳамма қишлоқлар ёппасига электрлашган. кўпчилик хонадонларда радио ва телевизор бор. Тикувчилик, оёқ кийим ремонти устахоналари. бригадаларда сартарошхоналар ишлаб турибди. Ҳаммаси бўлиб 23 та маиший хизмат кўрсатиш точкаси очилган.

Қишлоқ аҳолисига маданий-маиший хизмат кўрсатишни янада яхшилаш ва замонавий устахоналар сонини кўпайтириш бизнинг олдимизда турган энг муҳим вазифалардан биридир. Биз яқинда бу масалани қараб чиқдик. Беш йилликнинг иккинчи йилида қишлоқ аҳолисига ўтган йилдагидан 62 процент кўпроқ хизмат кўрсатиш тадбирларини белгиладик.

Бу йил сайловчиларнинг наказлари асосида Улуғбек қишлоғида пахта титиш цехи, кир ювиш хонаси очишимиз, парник усулида икки гектар гулзор ташкил этишимиз керак.

Эндиликда аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатиш қанчалик юқори даражада бўлса, хўжалик ишларимиз ҳам шу қадар юксалишини тажрибада кўряпмиз. Энди кишилар қишлоқдан арзимаган нарса учун шаҳарга бориб, овора бўлмайдилар. Гўзал ва обод колхоз қишлоқларида, совхоз посёлкаларида маиший хизмат савиясини ошириш ҳаммамизнинг муқаддас бурчимиздир.

М. БАҲРИДДИНОВ,
меҳнаткашлар депутатлари Самарқанд район Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари.

РЕДАКЦИЯ ПОЧТАСИДАН

Андижон область, Янгиқўрғон районидаги Наримонов қишлоқ Совети депутатларининг ташаббуси ва ёрдамида 6 километр йўлга асфальт ётқизилди. Хонадонлар Ильич нурлари билан таъминланди. Янги ҳаммом биноси қурилиб фойдаланишга топширилди. Шу кунларда 700 ўқувчига мўлжалланган мактаб, 35 ўринли касалхона бинолари қурилиши бошлаб юборилди. Қишлоқ Совети бу ҳайрли ишларга кенг жамоатчиликни жалб этмоқда.

Қ. МАЛИКОВ.

* * *

Бухоро районидаги Карл Маркс номли колхозда йўл қурилишига катта эътибор берилмоқда. Йўлларга шағал ётқизиш, ўнқир-чўнқирини текислашда 12 та автомашина, 4 та трактор, 2 та грейдер ва бошқа техника воситалари қатнашяпти. Колхознинг Фошун, Маликон қишлоқларига борадиган йўлларга шағал ётқизилди.

«Ленин йўли» колхозининг аъзолари эса колхоз марказидан Бухоро шаҳригача бўлган 9 километрли йўлга шағал ётқиздилар. Бу ерда йўлларга асфальт ётқизиш жадал суръатлар билан олиб бориляпти.

Шунингдек, «Пахтакор, «Ленинград» Энгельс номли, «Ленинизм» колхозларида ҳам янги йўллар қуриш, эски йўлларни тартибга солиш тадбирлари қизғин бормоқда.

Ж. ЙЎЛДОШЕВ.

* * *

Сирдарё область Зомин районидаги Ленин қишлоқ Советида 6 та доимий комиссия бор. Комиссия аъзолари қишлоқни ободонлаштириш, хўжалик ишларига раҳбарлик қилишда Советга катта ёрдам бермоқдалар. Депутат К. Ҳайдаров бошчилик қилаётган савдо доимий комиссияси ташаббуси билан қишлоқда йирик саноат моллари магазини, 50 ўринли ошхона, иккита дўкон очилди. Ҳозир бу комиссия қишлоқда савдо маданиятини ошириш учун изчил курашмоқда.

Ж. ИСРОИЛОВ.

ПОСБОНЛАР

ЛЕНИНЧА ИШ УСЛУБИ УЧУН

Коммунизм қурилиши даврининг муҳим хусусиятларидан бири социалистик демократиянинг ҳар томонлама ривожланаётганидир. Бу эса Советлар ролини, айниқса меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг ролини янада оширяпти. КПСС Программасида таъкидланганидек, меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг ҳуқуқлари кенгайиб боради Улар маҳаллий аҳамиятга эга бўлган барча масалаларни узил-кесил ҳал қиладиган бўладилар.

Мамлакатимизда социалистик қонунчилик ва коммунистик ахлоқ принципларини амалга ошириш учун барча зарур шароитлар яратилган. Совет қонунлари ва социалистик турмуш қоидаларини бузиш — ҳозирги даврда чидаб бўлмайдиган ҳолдир. Албатта қонун бузиш ҳоллари ўз-ўзидан йўқ бўлмайди. Шунинг учун ҳам бизда социалистик қонунчилик ва жамоат тартибини сақлашга даъват этилган махсус давлат органлари мавжуд.

Социалистик қонунчилик ва социалистик турмуш қоидаларини амалга оширувчи органлар системасида меҳнаткашлар депутатларининг маҳаллий Советлари алоҳида ўринга эга.

Советлар ишида қонунчиликка риоя қилиш вазифаси сайловларни тўғри ва уюшқоқлик билан ўтказиш, сессияларни ўз вақтида чақириш, ишда коллегиалликни таъминлашни ҳам ўз ичига олади. Шунингдек, ижрочи-бошқарув органлари ва доимий комиссияларни ташкил қилиш. сайловчилар ишончини оқламаган депутатларни чақириб олиш ҳуқуқи тўғрисидаги Қонунни ҳаётга тадбиқ этиш, маҳаллий Советлар томонидан ҳуқуқ актларининг мунтазам қабул қилинишини таъминлаш ҳам киради. Қонунчиликни амалга оширишда сессияларнинг роли катта. Уларни чақириш ва ўтказиш тартибига алоҳида эътибор бериш керак.

Юқори Советларнинг ижроия комитетлари қуйи ижрокомлар сессияларни чақириш муддатларига риоя қилишларини текшириб боришлари лозим. Аммо бунга айрим жойларда баъзан амал қилинмайди. Бу социалистик қонунчиликни қўпол равишда бузишдир.

Советлар ўз олдиларида турган вазифаларни бажариши турли актларни қабул қилишга ҳам боғлиқдир. СССР Конституцияси маҳаллий Советларга қарор ва буйруқ каби актларни СССР ва Иттифоқдош республикалар қонунлари берган ҳуқуқлар чегарасида қабул қилишга йўл қўяди.

Кўпгина маҳаллий Советлар ва уларнинг ижрокомлари қарор ва буйруқларни қабул қилишда қонунчиликка катта эътибор беришяпти. Улар қабул қилинган қарорларнинг ижроси устидан назоратни кучайтирмоқдалар. Бу социалистик қонунчиликни мустаҳкамлаш, ташкилот ва гражданларнинг қонуний ҳуқуқларини ҳимоя қилиш имконини бермоқда.

Айрим маҳаллий Советлар ижрокомларининг амалий фаолиятларида қарор ва буйруқларни қабул қилиш қоидаларини бузиш ҳоллари учрамоқда.

Баъзи шаҳар ва район ижрокомлари маъмурий жавобгарликни кўзда тутувчи қарорларни қабул қилганда ҳам кўп хатога йўл қўймоқдалар. Айрим район прокурорларининг фаолиятидаги асосий камчилик шундан иборатки, улар маҳаллий Советлар ижрокомлари ва бошқа муассасаларнинг қонунсиз қабул қилган қарорларига ўз вақтида эътироз билдирмайдилар. Прокуратура органлари ижрокомлардан материалларни ўз вақтида олмайдилар. Ижрокомларнинг ташкилий инструкторлик бўлимлари эса қонун ва буйруқларни прокуратура органларига ўз вақтида юборишмайди Райижрокомларнинг айрим инструкторлари қишлоқ ва посёлка Советлари протоколларини, қабул қилган қарорларини қонунчилик нуқтаи назаридан текширмайдилар. Оқибатда маҳаллий Советларнинг баъзи ижрокомлари қарор ва буйруқлар чиқаришда ўзларига берилган қонуний ваколат чегарасидан чиқиб кетмоқдалар, яъни улар корхоналар, совхозлар, кооператив ва жамоат ташкилотларининг хўжалик фаолиятларига аралашмоқдалар.

Маҳаллий Советлар ўз қарамоғидаги корхона ва муассасалар томонидан совет қонунлари бажарилиши учун курашадилар.

Социалистик қонунчиликни мустаҳкамлаш, жамоат тартибини сақлаш ҳамда совет гражданларининг ҳуқуқларини ҳимоя қилишда маҳаллий Советларнинг доимий комиссиялари, депутатлар катта роль ўйнайди. Уларга социалистик қонунчиликни амалга ошириш ва жамоат тартибини сақлаш вазифаси юкланган. Улар ижрокомлар, суд, прокуратура ва милиция органлари билан ҳамкорликда иш олиб боришлари лозим.

Социалистик қонунчилик ва жамоат тартибини сақлаш комиссиялари область, шаҳар ва район Советлари, шунингдек айрим қишлоқ, овул Советларида ташкил этилган. Бу комиссиялар кўпинча ижрокомларнинг бўлим ва бошқармалари ишини, шунингдек давлат ва жамоат ташкилотлари, корхона ва муассасаларда қонунчиликка риоя қилишни текшириш методларидан кўпроқ фойдаланмоқдалар. Гулистон шаҳар Советининг социалистик қонунчилик комиссияси паспорт режимига риоя қилиш, меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятларига муносабат масалаларини ижроком сессиясида муҳокама қилинишига эришди. Ўзбекистон район Советидаги комиссия эса милиция бўлими ишини ўрганиб, бу масалани муҳокамага қўйди. Маҳаллий Советлар социалистик қонунчилик доимий комиссиялари ишларидан кўплаб мисоллар келтириш мумкин. Шу билан бирга, мазкур комиссиялар ишида жиддий камчиликлар ҳам бор. Улар давлат аппарати ишидаги бюрократизм ҳолларига қарши етарли кураш олиб бормаётирлар.

Район ва шаҳар ижрокомлари ҳузурида тузилган маъмурий комиссиялар ҳам қонун бузиш ҳолларига қарши курашда маълум натижага эришмоқда. Маҳаллий Советларнинг кузатув ҳамда ўсмирлар иши билан шуғулланувчи комиссиялари ҳам социалистик қонунчиликни мустаҳкамлаш ишига муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Кўпгина ижрокомлардаги ўсмирлар иши билан шуғулланувчи доимий комиссиялар актив иш олиб бормоқдалар. Бу ёшлар орасида жиноятларнинг камайишига имкон бермоқда.

Меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари СССР Конституцияси белгилаб берган вазифаларни амалга ошира бориб, совет давлатини янада мустаҳкамлаш, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш ишига муҳим ҳисса қўшадилар.

Ш. ШОРАҲМЕДОВ,
юридик фанлари кандидати.

ҲАР ТЎҒРИДА БИР ШИНГИЛ

Фарғона область. Охунбобоев районидаги Тошлоқ қишлоқ матлубот жамияти коллективи Совет ҳокимиятининг шонли 50 йиллик байрами шарафига юксак мажбурият олди. Улар 10 ойлик товар обороти планини 9 ойда бажаришга, йиллик планни эса декабрь ойининг бошида адо этишга ва планга қўшимча 200 минг сўмлик савдо қилишга аҳд қилдилар.

Т. ҲАСАНОВ,
Н. РАҲМОНОВ.

●

«III Интернационал» колхозининг Қамаши қишлоғи Қарши районидаги кўркам қишлоқлардан биридир. Қишлоқда радио узел, алоқа бўлими, дорихона. маиший хизмат комбинати, 25 ўринли касалхона, амбулатория, ўрта мактаб, 800 ўринли ёзги клуб, 400 ўринли қишки клуб, 2 та кутубхона ҳамда озиқ-овқат, хўжалик моллари магазинлари меҳнаткашларга хизмат кўрсатмоқда. Кейинги икки-уч йил ичида бу ерда кўплаб маданий, маиший ҳамда уй-жой бинолари қад кўтарди. Колхоз қишлоғи водопроводлаштирилди.

О. ОЧИЛОВ.

ДЕПУТАТ

ЛАВҲА

Зокиржон акани болалигимдан биламан. Уни ҳамқишлоғим десам ҳам бўлади. Чунки у раислик қилаётган колхоз бизнинг колхозга деярлик қўшни. Лекин Зокиржон ака ҳақидаги мазкур лавҳани ҳамқишлоқ бўлганим учун ёзаётганим йўқ. Унинг минглаб қўли гул ҳамқишлоқлари, қанчадан-қанча сайловчилари қатори жуда ҳурмат қилганим учун, унинг ажойиб ташкилотчи, колхоз ишлаб чиқаришининг моҳир сардори, чинакам коммунист бўлгани учун ёзяпман.

Бундан ўн йил муқаддам Ленин районидаги Кужган қишлоғи атрофида етти-саккизта митти-митти колхозлар, иқтисодий жиҳатдан қолоқ хўжаликлар бор эди. У пайтларда Зокиржон ака шу колхозлардан бирида оддийгина бухгалтер бўлиб ишларди. Унинг раҳбарлик талантини, қишлоқ хўжалик экономикасини чуқур билишини, одамлар билан ишлаш қобилиятини кишилар тез пайқаб қолишди. Қўярда-қўймай уни колхозга раис қилиб сайлашди. Зокиржон ака Собиров «катта коллективнинг қадами катта бўлади» қабилида иш кўриб, атрофдаги майда-чуйда колхозларни ягона йирик артель — «Правда Востока» колхозига мужассамлаштирди.

Раҳбарга ҳам кўп нарса боғлиқ, деганлари рост экан. Янги раис йириклашган колхознинг экономикасини, маданиятини кўтариш, кадрларини ишлаб чиқаришнинг кўзини биладиган қилиб тарбиялаш соҳасида кучини аямади, бутун қобилиятини ишга солди. Орадан бир-икки йил ўтмаёқ «Правда Востока» колхози ҳамда унинг тиниб-тинчимас раиси Зокиржон ака Собировнинг номи, шуҳрати чор атрофга тарқала бошлади. Чунки колхозда пахтачилик, чорвачилик, боғдорчилик тез ривожланиб, хўжаликка катта-катта даромад келтира бошлади, колхозчилар маданий турмуш кечириш йўлига дадил тушиб олдилар. Хўжаликда меҳнатни ташкил қилиш янгича усулга кўчирилди, меҳнат интизоми мустаҳкамланди. Пахта ҳосилдорлиги қисқа вақт ичида 7-8 центнерга ошди. Чорвачилик зарар келтирувчи соҳадан сердаромад соҳага айланиб қолди. Буларнинг ҳаммасида толмас колхоз раисининг қанчадан-қанча ақл-заковати, маҳорати бор.

Лекин Зокиржон аканинг ўзи буни унча тан олгиси келмайди.

— Сиз аввал колхозимиздаги одамларга эътибор қилинг-а, —дейди у самимий жилмайиб. — Ҳа, ҳамма гап ўшаларда. Уларсиз колхозни ҳозирги даражага келтириб бўлармиди, ахир. Кишлоғимизни шу даражада обод, кўркам қилиб бўлармиди! Ажойиб одамларимиз бор. Улар билан ҳозиргидан ҳам катта ишларни қилиб юбориш мумкин. Фақат уларнинг қалбига йўл топа билиш, вақтида рағбатлантириб туриш керак, холос. Ҳаммаси ҳам ўз қишлоғини жонидан севишади. Қисқаси, қишлоғимизни, колхозимизни республикага танитган ҳам ўшалар.

«Правда Востока» колхозининг кўпгина бригадаларида бўлганман. Оддий колхозчилари, бригада бошлиқларининг савияси, ҳаётга, ишлаб чиқаришга муносабатини кўриб қойил қоласиз. Ҳаммаси кенг, давлат миқёсида ўйлайдиган кишилар. Район партия комитетидаги ўртоқлардан бунинг сабабини сўраганимда, улар қисқагина қилиб «раисидан ўрнак олишади-да у азаматлар» деб қўйиша қолди. Дарҳақиқат, колхоздаги кўпгина раҳбар кадрлар, оддий пахтакорлар кўп нарсани, жумладан колхоз манфаати учун жонкуярликни Зокиржон акадан ўрганишар экан.

Колхоз раисининг ҳузурига ҳар куни кўплаб одамлар хилма-хил ташвиш, арз билан келишади. Лекин улардан биронтаси хафа бўлиб кетганини деярли кўрмаганман. Чунки Зокиржон ака ҳар бир ҳамқишлоғига, сайловчиларга нисбатан меҳрибонлик қилишга ўзида куч-ирода топа олади, уларнинг ҳар бирига мумкин қадар ёрдам қўлини чўзишга ҳаракат қилади.

Зокиржон ака Собировни яқинда бўлиб ўтган сайловларда Ўзбекистон ССР Олий Советига иккинчи марта депутат қилиб сайлашди. Бу деган сўз — у ўз сайловчиларининг ишончини боплаб оқлаяпти, совет депутати деган номни пок сақлаш, ўшанга муносиб ишлар қилиш учун кучини аямаяпти, демакдир. Дарҳақиқат, депутат қаерда бўлмасин, қаерда юрмасин ҳамиша одамлар ҳақида қайғуради, уларнинг ташвишларига шерик бўлиш ҳақида ўйлайди. Лекин буларнинг ҳаммаси шунчаки сўзда эмас, балки амалда ўз ифодасини топмоқда Депутатнинг ташаббуси билан амалга ошаётган кўплаб ишлар, кун сайин қад кўтараётган янги-янги бинолар, қишлоқда олий маълумотли зиёлилар, мутахассисларнинг кўпайиб бораётгани бунинг далилидир. Депутат — қишлоқ маданиятини юксалтиришга жуда ўч.

— Ҳозирги замонда бусиз мумкин эмас, биродар, — дейди у суҳбатдошларига. — Биз коммунизм қурилиши ҳақида гапирганимизда қишлоқларни шаҳар даражасига кўтариш, улар ўртасидаги тафовутни йўқотиш тўғрисидаги масалани унутмаслигимиз керак. Менимча, ҳар бир колхознинг район ёки область миқёсидаги ролига баҳо берилганда, пахта ҳосилдорлиги, олинган даромад билан бир қаторда унда маданий, қурилиш қай даражада эканлигини ҳам ҳисобга олиш албатта зарур. Лекин афсуски, бизда ҳали катта-катта даромад олиб, маданий қурилишга сира эътибор бермаётган колхозлар ва раҳбарлар топилади.

Бу лавҳада Зокиржон ака Собиров ҳақида айтилган ҳамма яхши гапларни одамлардан, депутатнинг ҳамқишлоқларидан эшитдим. Лекин депутатнинг ўзи ўзи ҳақида гапиришни сира ёқтирмайди. Унга бошқалар, бирга ишлаётган кишиларнинг ажойиб ишлари ҳақида гапириш бўлса бас. Сира тўхтатолмайсиз.

Неъмат УЛУҒЖОНОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

БИОХИМИЯ ЎЗБЕКИСТОН ФАНИНИНГ ИСТИҚБОЛЛИ ЙЎНАЛИШИДИР

Ўзбекистон ҳукуматининг қарорига биноан республика Фанлар академияси составида биохимия институти барпо этилаяпти. Бу янги тадқиқот маркази қандай асосда ташкил этилади? Унинг олдида қандай вазифалар туради? ЎзТАГ мухбири А. Ершовнинг шу саволларига Ўзбекистон ССР фанлар академиясининг академиги, Ленин мукофотининг лауреати Ё. Тўрақулов бундай жавоб берди:

— Янги институт безамин барпо этилаётгани йўқ. Ўзбекистон биохимикларининг тадқиқотларини мамлакатимизда ва ундан анча узоқларда ҳам тан олишган. Қалқонсимон без гармонларининг биохимияси соҳасида илмий-тадқиқотлар бизда айниқса кенг ривожланган. Тошкент олимлари қалқонсимон безда йодли бирикмалар ҳосил бўлиш механизмини, одам ҳаёт фаолияти учун муҳим бўлган бу орган касалланганида, оқсил ва нуклеин кислоталарининг ўзгаришларини ўрганиб чиққанлар. Заҳарли буқоқда радиоактив йод даволаш дозасининг таъсир қонуниятлари аниқланди. Бунинг натижасида мана шу хил касалликни даволашга доир тавсияларни ишлаб чиқиш мумкин бўлиб қолди.

Ўрта Осиё илонлари заҳарининг таркиби ва ферментларини аниқлашда муҳим натижалар олинди. Жуда самарали зардоблар ва турли дориворлар тайёрлашда бунинг катта аҳамияти бор.

Бизда радиоактив нурланишларнинг ўсимликларнинг ҳаётий муҳим бирикмаларига таъсирига доир тадқиқотлар кенгайтириб юборилди. Шу соҳадаги иш натижалари янги серҳосил ва касалликларга чидаш берадиган пахта сортларини ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларини вужудга келтиришда муҳим аҳамиятга эга бўлади, деб кутмоқ керак.

Мана шу муваффақиятларнинг ҳаммаси янги йирик тадқиқот марказини барпо этиш масаласини кўндаланг қилиб қўйди. Бундай марказ Ўзбекистонда биохимик илмий ишларни янада кенгайтиришга, янада муҳим амалий натижаларга эришишга имкон берган бўлади.

Ўзбекистон ССР фанлар академияси зоология ва паразитология институтининг биохимия ва биофизика бўлими билан Ўлка медицина институтининг биохимия лабораторияси янги институт составига киритилди.

Янги илмий марказ ихтиёрида гормонлар, ферментлар, нуклеин кислоталари биохимияси, цитохимия, оқсил химияси ва биохимияси, биофизика лабораториялари бўлади. Бу лабораториялар ҳужайралар ва биологик актив моддаларни молекуляр даражада жуда нозик текширишга имкон берадиган энг янги ускуналар билан жиҳозланади.

Институт ходимлари составида бешта фан доктори ва 17 та фан кандидати бор.

Янги илмий марказ коллективи Ўзбекистонда биология фанини ривожлантиришда жиддий аҳамиятга эга бўлган катта вазифаларни ҳал қилиши керак. Илон заҳри компонентлари биохимияси билан қалқонсимон без гормонлари биохимияси юзасидан тадқиқотлар ўтказиш институтнинг ишида муҳим соҳалардан бўлади. Чунончи, бу ҳаётий муҳим органнинг турма потологияси молекуляр асосларига доир илмий тадқиқотлар ўтказиш вазифаси турибди. Тирик тўқима ҳужайраларининг қобиқлари орқали модда ўтиш механизмини ўрганиш, ўсимликлар нуклеин кислоталарининг химиявий тузилишини ва уларнинг радиация таъсирида ўзгаришини аниқлашга доир тажрибалар давом эттирилади.

Беш йиллик охирида биохимия институти учун янги бино қура бошлаш мўлжаллаб қўйилди.

ИККИ ҲАЖВИЯ

Кўр ичак

Бу гапни мен шаҳарга меҳмон бўлиб келган кунимнинг эртасига эшитдим. Телефон бузилса, станцияга қўнғироқ қилиб, «телефонимиз кўр ичак бўлди» дейишса тамом, — ҳаммаёқ олатасир бўлиб кетар экан. Қизиқ.

— Нимаси қизиқ, меҳмон? — сўради ҳамсуҳбатим.

— Ахир ҳар бир нарсани ўз номи билан аташ керак-да.

— Эътирозингиз тўғри, меҳмон. Аммо бунинг бир лекини бор-да. Ўзингиздан қолар гап йўқ, касаллик бу орик, бу семиз ёки бу катта, бу кичик деб ўтирмайди. Баъзан замминистрдан тортиб местком раисларигача ҳам касал бўлиши мумкин, иссиқ жон-да, шундай эмасми, меҳмон? Лекин шаҳримиз телефон станцияси бошлиғи Ҳазрат Ғаниевнинг кўр ичак билан оғриши... товба қилдим, деб гапирай-ку, кўпчиликни хурсанд қилди. Йўқ, кулманг, рост айтяпман, меҳмон. Нима бўлади-ю, кечаси Ҳазратжоннинг биқини оғриб қолади. У қилади, бу қилади, оғриқ босилмайди, авжига чиқади. Бояқиш хотини «тез ёрдам» чақираман деб кўп уринади, трубкадан «тут-тут»дан бошқаси эшитилмайди. Охири Ҳазратжон жаҳли чиқиб, тишини-тишига босиб базўр ўрнидан туради-да, ўзи қўнғироқ қилмоқчи бўлади. Аммо бу телефон қурмағур ҳам ҳалиги касалликка ўхшаб бошлиқ билан оддий ходимнинг фарқига бормайди. «Тут-тут» дан бошқаси эшитилмайди яна. «Машина топинглар, — дейди Ҳазратжон қора терга ботиб, — тезроқ!» Такси сўраб телефон қилишса ҳеч ким трубкани кўтармайди. Ҳазратжонни касалхонага самосвал машинасининг кабинасида олиб боргунларича нақ ярим кечаси бўлиб қолади. Докторлар уйқисирашиб, бечоранинг уёғини пайпаслашади, бу ёғини пайпаслашади, ҳар эҳтимолга қарши кеча, аввалги куни қанақа овқатлар еганини ҳам суриштириб кўришади. Ниҳоят бирови эснаб:

— Кўр ичак бўлганга ўхшайди, — дейди. — доцентни чақириб келиш керак.

Биласизку, доктор халқи тоза ҳавони яхши кўради. Доцент ҳам шаҳар ташқарисига участка қуриб чиқиб кетган экан. Қўнғироқ қилишса, жавоб бермайди. «Менинг телефон станцияси бошлиғи эканлигимни сезиб қолишганга ўхшайди, телефон ишламаяпти, деб майна қилишмоқчи...» деб ўйлаб Ҳазратжон оғриқ зўридан шартта ўрнидан туриб кетади. Доцентнинг уйига ўзи қўнғироқ қилади. Аммо ғиқ этган овоз эшитилмайди.

— Бузуқ! — дейди Ҳазратжон трубкани ерга улоқтириб, — ҳаммаси бузуқ!!

Доцентга машина юборишади. Ҳазратжоннинг ҳуши кирарли-чиқарли бўлиб қолади. Ҳаёти қил устида турган одам нималарни ўйламайди дейсиз, кўнглидан не-не армонлар кечмайди дейсиз! «Агар ўлмай қолсам, шаҳар телефонларини шунақанги ремонт қилайки, шунақанги ремонт қилайки...» деб кўнглидан ўтказган бўлса ҳам ажаб эмас. Тонг палласида уни операция қилиб бўлгач, доцент пешанасидаги терини артиб:

— Ўн минут кечикканимизда ўлар экан, — дейди, — ичак ёрилган экан...

Ҳазратжон эсон-омон тузалиб чиққач, енг шимариб ишга киришади. Ўзиям тинчимайди, ходимларига ҳам тинчлик бермайди. Бир ой деганда шаҳарда телефон уруғи борки, ҳаммаси ишга туширилади. Икки ой деганда телефон туширилишини сўраб ариза берган жамики кишиларнинг уйларига телефон тушириб беради. Ярим йил ўтар-ўтмас бутун шаҳарни телефонлаштириб ташлайди-да, азамат. Одамлар ҳам анойи эмас, албатта. Ким қанақа ишлаётганини зимдан билиб туради. Ҳазратжоннинг эл хизматига бунчалик астойдил киришганини кўриб, ҳамма хурсанд бўлади. Ўтган сайловда уни шаҳар Советига депутат қилиб сайлашди...

Ана шундан буён телефонимиз бузилса, станцияга қўнғироқ қилиб «кўр ичак бўлди» десак, тамом — докторлар кўр ичакни эшитганда қандай типирчилаб қолишса, станциядагилар ҳам ана шундай бир кўйга тушиб қолишади, зудлик билан тузатиб кетишади. Ё синаш учун бир чақириб кўрамизми?

Мен индамадим. Негаки, шу пайтда ўз шаҳримиздаги телефон оворагарчиликлари ҳақида ўйлардим. Уларнинг яхши ишлаши учун бошлиқнинг кўр ичак бўлиши шартмикин-а?

Машъал эрга тегибди

Чаққонлиги билан редакцияда катта ҳурмат қозонган ёшгина йигит район марказига тушди-ю, автобус ҳам кутмай, йўловчи машинанинг кузовида «Меҳнат — роҳат»га жўнади. Район машъали Ортиқой Раҳмонова ўша колхозда яшайди. Бир маҳаллар комплекс механизациялашган бригада бошлиғи сифатида бу қиз шон-шуҳратларга бурканган, мухбир йигит унинг ҳақида кўп ёзган, минг оҳангга солиб куйлаган эди. Мана ҳозир ҳам нималар ёзиш, қандай ёзиш хусусида ўйлаб боряпти: ҳойна-ҳой чигитни экиб бўлгандир, ер бошига маҳаллий ўғитни тоғ қилиб уйгандир...

Колхоз идорасининг олди бугун негадир жим-жит эди. Атрофда зоғ ҳам учмайди. Идора ҳовлиси худди эгаси кўчиб кетгандек ҳувиллаб ётибди: супурилмаган, бурчак-бурчакларда ахлат, деворларнинг оқи кўчиб, ола-қуроқ бўлиб кетган, секретарнинг эшигига кимдир бўр билан «доғингда куйиб ўлдим...» деб ёзиб қўйибди.

Йигит ҳовлига ўтди.

— Ким бор ў...

Чақирди, икки-уч бор чақирди. Меҳмонхонанинг ёнидаги пастқамгина ошхонадан аввал нега келдинг дегандек бир оҳангда «ҳозир» деган овоз эшитилди. Кетидан чўлоқ қоровулнинг боши кўринди.

— Ким керак сизга, мулла?

— Раҳбарлардан ким бор?

— Катталар кечқурун бўлишади...

Йигит чолни таниб турарди, ўзини танитгач, отахон «э, гармдори емайдиган йигит!»-деди-да, очомлашиб кетишди. Ошхонага таклиф қилди. Чой устида идоранинг бу қадар ҳувиллаб қолиш боисини сўради йигит. Отахон, афтидан ҳасратлашгани одам тополмай хуноби ошиб турган экан шекилли, лабини қимтиб, бошини бир чайқаб олди-да, гапга тушиб кетди:

— Нимасини айтасиз, мулла! Илгарилари Ортиқой деган машъал қизимиз бўларди, ҳа, баракалло билар экансиз. Ана ўша қизимизнинг тажрибасини кўргани республикадан, областдан вакил демагани ёғилиб турарди. Катта шляпа кийган, галстук таққан одамлар келишарди. Газетаю-радиони айтмай қўя қолай... Идорамиз ҳам келин тушган ҳовлидек ясатилган, ҳовлиларга сувлар сепилган, гулзордаги атиргуллар меҳмонларга салом бериб турар эди. Қоровулхонага ҳам ўша пайтда телефон тушириб, оқлатиб беришган эди. Энди бўлса...

— Хўш, энди-чи?

— Машъалимиз эрга тегиб кетди. Ўшанинг ёруғида ўзимизни кўз-кўзлаб юрган эканмиз-да, ҳе-ҳеҳе! Лекин ўзиям тўй олдида хўп жанжал бўлдида. Ортиқой ўзи қатори бир тракторчи болага кўнгил берган экан, тўсатдан совчи юбориб қолса бўладими! Буни эшитиб, раисимиз Омонжоннинг нақ ўтакаси ёрилиб кетаёзди. Дарров қизни айттириб келиб, «майли турмушга чиқ, бахтингга зомин бўлмайман. Лекин ўзимизнинг йигитларга тегасан, бўлмаса масалангни правлениега қўйиб юбораман», деса бўладими. Аммо Ортиқой ҳам, танийсиз-ку, анойи қизлардан эмасди, кўнмади. Шундан кейин Омонжон куёв томонга чопар юбориб «Бизнинг колхозга кўчиб ўтсанг, Ортиқой сеники, бўлмаса бошингни тер» деган гапни етказди. Бу гап куёв боланинг раисини қаттиқ ранжитибди. Икки ўртада раислар тортишиб қолса бўладими. Бири куёв келинга боғи билан янги участка ваъда қилди, бошқаси тўёнага «Волга» бермоқчи бўлди... Мулла, ўзингиздан қолар гап йўқ, куёвни ҳеч қачон аравага ўтказиб, ёр-ёр айтиб қизнинг уйига тушириб боришмайди... Хуллас, куёв томон зўр келди-ю, бир кечада Ортиқойни олди кетди...

Отахон сўзлашдан тўхтаб хўрсинди. Чой қуйиб хўплади-да, кафти билан лабини артиб:

— Олди-кетди...— деб қўйди.

— Анча бўлдими?

— Икки йилча бўлди. Ўшандан буён колхозимизга на комиссия келади, на мухбир. Ҳувиллаб қолдик... Нима бало, колхозимизни рўйхатдан паққос ўчириб ташладиларингми, ёзаман десанглар ундан зўрлари бор-ку...

Йигит индамади. У областда машҳур бўлган Ортиқой Раҳмонова ишлаётган колхозга қандай етиб олсам экан, транспортдан ким ёрдам берар экан деб хаёл сурарди. Чунки унинг бошида «Машъал янги хўжаликда» деган репортажнинг сюжети аллақачон пишган эди...

Худойберди ТЎХТАБОЕВ.

ЭКРАНИМИЗ ФАХРИ

САНЪАТКОР ҲАҚИДА

Ўзбек кино санъатининг атоқли намояндаларидан бири, СССР кинематография аълочиси Раҳим Пирмуҳамедовга фахрли унвон берилди. У Совет Иттифоқи халқ артисти бўлди. Шу кунларда таниқли санъаткоримиз номига жуда кўплаб табрикномалар, эзгу истаклар, энг яхши орзу-тилаклар баён этилган хатлар келиб турибди. Бепоён Иттифоқимизнинг ҳамма чеккаларида бу ажойиб кино устасининг жуда кўплаб мухлислари бор. Раҳим Пирмуҳамедовнинг юксак унвонга сазовор бўлиши яна бир байрамга — унинг 70 ёшга тўлишига тўғри келди. Яқинда жамоатчилигимиз бу уста экран актёрининг туғилган кунини кенг нишонлайди.

Биз ҳам шу муносабат билан унинг уйида бўлдик. Уни қизғин табрикладик, келажак режалари ҳақида суҳбатлашдик. Фотомухбиримиз А. Тўраев бу талантли экран юлдузини оила аъзолари билан биргаликда қатор суратларга туширди. Суратларда: (юқоридан пастга) 1. Раҳим ака ўз оила аъзолари — ўғиллари Ғуломжон ва Жаҳонгир, умр йўлдоши Ҳабиба ая, келини Санобар ҳамда набиралари Адолат ва Муродлар билан нонушта пайтида. 2. Раҳим аканинг шундай юксак мартабага эришишида шубҳасиз унинг умр йўлдоши Ҳабиба аянинг ҳам ҳиссаси катта. Ҳабиба ая Раҳим аканинг ижодий ютуқларидан қувонади. Бу суратда сиз Раҳим ака ва Ҳабиба аяни ширин суҳбат чоғида кўриб турибсиз. 3. Раҳим ака ишдан қайтгандан сўнг уйда доимо ўз невааралари билан бирга бўлади. Уларни эркалайди, уларнинг қувончига шерик бўлади. Мана, Раҳим ака невараси Адолатхоннинг бийрон ўқишларини кузатиб турибди.

Раҳим Пирмуҳамедов — СССР халқ артисти! Ярим аср мобайнида саҳнамиз ва экранимизни безаб, тинимсиз ижодий изланишлар билан ажойиб сўнмас образлар яратган машҳур актёрнинг кўп йиллик фаолияти, ёрқин таланти уни умумиттифоқ санъати минбарига олиб чиқди.

Раҳим Пирмуҳамедов! Ўтмишда кун кўриш, тирикчиликни юргизиб туриш мақсадида аравакашлик қилиб келган оддий, содда меҳнаткаш Пирмуҳаммаднинг ўғли Раҳим бугунги кунда энг таниқли одамлардан бири — Совет Иттифоқи халқ артисти. Ажойиб тақдир! Ота касбини тебратиб турган бир пайтлардаги оддий кучер — бугунги кунда санъат юлдузи!

Раҳим Пирмуҳамедов ёшлигида эски усулдаги мактабда ўқиди. Ақли тийран, ҳар нарсага қизиқсиниб қаровчи ёш Раҳимда санъатга ҳавас жуда эрта уйғонди. Унинг ўзи айтишича, Раҳим аканинг санъат даргоҳига қадам қўйиши 1918 йилнинг 11 августидан бошланган. Ўша пайтда у ҳаваскорлик тўгараги қатнашчиси сифатида «Жарроҳ» комедиясида бош ролни ижро этиб, томошабинларни мамнун қилган. Шу воқеадан сўнг у ўз тақдирини саҳна билан, санъат билан маҳкам боғлади.

Ўша пайтларда Маннон Уйғур раҳбарлигида Карл Маркс номидаги Ўлка драма труппаси тузилган эди. Раҳим Пирмуҳамедов Уйғур оғага шогирд тушиб, у саҳнага қўйган бир қанча спектаклларда қатнашди. Унинг қизиқчиликка мойиллиги, комик актёрлиги ўша йилларидаёқ яққол кўринган эди. Ҳатто, ёш актёр сифатида ўша пайтда Тошкентда ўтказилган комиклар кўригида қатнашиб биринчиликни олгани ҳам келажак истиқболидан далолат берарди. Лекин ёш актёр фақат табиий талант билангина яшаш қийинлигини ўз вақтида тушунади ва Москвага ўқишга жўнайди. У пойтахт драма студиясида етакчи рус устозлардан таълим олади, актёрлик маҳоратини ўрганади.

Раҳим Пирмуҳамедовнинг ҳаёти ва ижодий йўлига бир назар ташласангиз, унинг таржимаи ҳолида ажойиб фактларни учратасиз: Тошкентдаги Ҳамза номли театр актёри. Ўш область театрининг ташкилотчиси, Самарқанд, Наманган театрларининг бадиий раҳбари ва ниҳоят «Ўзбекфильм»да яратиб келинаётган фильмларда кино артист...

Раҳим Пирмуҳамедов ва экран!

Ҳа, Раҳим ака фақат экран учун, фақат кино артистлик учун туғилган. Зеро, ҳозирги кунда «Ўзбекфильм» студиясини бу мўътабар инсон номисиз тасаввур этиш қийин.

Раҳим Пирмуҳамедов кино санъатига қадам қўяркан, дастлаб таниқли режиссёр Козимир Гертель постановка қилган «Равот қашқирлари» фильмида эзилган меҳнаткашларнинг ёвуз душмани Акром қўрбоши образини яратади. Бу билан чинакам экран ҳаётига йўлланма олган Р. Пирмуҳамедов кетма-кет роллар ижро эта бошлади. «Қасам»да Раҳим «милиса», «Соябонли арава»да Жўрабой, «Йигит»да Болтагов, «Асал»да Ҳасан батрак, «Тоҳир ва Зуҳра»да карвонсарой қоровули, «Алишер Навоий»да Абулмалик, «Насриддин саргузаштлари»да ўғри, «Гуллар очилганда»да «мамаша», «Абу Али ибн Сино»да дуохон табиб, «Ҳамза»да Ғиёсхўжа эшон, «Фуркат»да ёвуз душман Козим, «Фарғоналик беш оғайни»да ошпаз, «Сен етим эмассан»да кинотеатр контролёри, «Маҳаллада дув-дув гап»да бефарқ эр, «Наташахоним»да Акмал қизиқчи каби қатор ажойиб катта-кичик ролларни ўйнади.

Шуни ҳеч шубҳасиз қайд этишимиз мумкинки, «Ўзбекфильм» ишлаб чиқараётган фильмларнинг деярли ҳаммасида талантли комик артистимиз Раҳим ака Пирмуҳамедов номини учратиш мумкин. Умуман, Раҳим ака «Ўзбекфильм» билан бирга қадам ташлаб ўсиб, камолотга эришиб келмоқда. Уста санъаткоримизнинг битта шиори бор: «кулги — қуролим, кулдириш — касбим» У ўз ижодий фаолияти давомида мана шу шиорга амал қилиб келади.

Раҳим ака ўзига жуда талабчан, тинимай изланувчан, кузатувчан ижодкор-санъаткор, талантли кино актёрдир. Унинг учун яратилаётган қаҳрамонлар образининг катта-кичиги йўқ. У экранда кичик бир эпизодик лавҳа яратади, лекин томошабин қалбида эса катта туғён уйғотади, абадий юракдан ўрин эгаллайди, чеҳраларга гоҳ самимий, гоҳида аччиқ, заҳарханда кулги бахш этади.

Раҳим ака Пирмуҳамедов жуда синчков, жуда кузатувчан санъаткор дедик. Бу фикримизнинг тасдиқи сифатида унинг хотираларидан бирини мисолга олсак айни муддао бўлур эди. У ҳаммамизга маълум ва машҳур «Насриддин саргузаштлари» фильмида ўғри ролини ўйнаган. Шу роль ҳақида актёр биз билан суҳбат чоғи қуйидагиларни эслайди:

...Умрида ўғрилик билан ошна бўлмаган одамга бу иш жуда қийин бўлар экан. Наби Ғани шу ролни менга бердию, бошим қотди. Артист минг қиёфага кириши керак, дуруст, энди ўғрининг типик образини яратиш учун ўғри бўлишим керакми? Аввало уринаман, ҳеч ўғрига ўхшамайман. Йўқ, бунинг йўлини топдим: бир-иккита ўғриларга ошна бўлдим. Тағин ўйламанг улар билан шерикчилик қилганим йўқ. Сўфи бўлиб қолган ўғриларнинг суҳбатида бўлдим. Уйда неча марта жанжаллар ҳам бўлган. Репетиция қилиб ўзимизнинг девордан ошишга тўғри келган, ишқилиб уйдагиларга кўп ҳазил қилганмиз-да...

Кулгу, қаҳқаҳа даргаси деб ном олган устоз санъаткоримиз ҳар бир яратган образи мана шундай ижодий изланишлар, машаққатли меҳнат туфайли дунёга чиқади, экран юзини кўради, томошабинларга маъқул, манзур бўлади.

Раҳим Пирмуҳамедов фақат тайёр сценарийлар асосида роль ижро этиб қолмай, у текстга ўзгартишлар киритади, сайқал беради, узоқ ёдда қолишини таъминловчи деталлар, лавҳалар излайди, топади.

Раҳим Пирмуҳамедов моҳир санъаткор, экранимиз отахони, ичак узар комик актёр сифатида совет кино санъатининг машҳур намояндалари сафидан муносиб ўрин эгаллади. Ўзбек совет кинематографиясининг ривожланишига катта ҳисса қўшгани учун у аввал республикада хизмат кўрсатган артист, кейинчалик Ўзбекистон ССР халқ артисти унвонига сазовор бўлди. У СССР кинематография аълочисидир.

Ажойиб талант эгаси, етмиш баҳорни кўрган, лекин ўз ўтган умридан шодон кекса санъаткоримиз ўзининг 50 йиллик меҳнат фаолиятини энг юксак шараф — СССР халқ артисти унвони билан безади.

Шу кунларда талантли устоз санъаткор, экранимизнинг ёруғ юлдузи номига жуда кўплаб табрикномалар, хатлар келиб турибди. Дўст-биродарлар, санъат мухлислари, талабчан томошабинлар юрак сўзларини, истакларини ёзиб юборишмоқда. Раҳим ака бу хатлар билан танишар экан миннатдорона жилмайиб дейди:

— Яшасин кулгу, бор бўлсин қувноқ кишилар. Кулгу қудратли куч! Бас, шундай экан, бутун ҳаётим, ижодимни шу йўлга бахш этгум. Токи, мендан бир умр эсдалик бўлиб қувноқ ханда, қаҳқаҳа қолсин!

Анвар ЮСУПОВ.

Ахлоқ, одоб мавзуида

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ГАЗЕТХОНЛАР ДАВРАСИДА

ОДАМ ОДАМГА...

Дам олиш куни эди. Бир ёш аёл шошилиб газ суви олиб ичди-да, қайтимига сотувчидан икки тийинлик чақа беришни сўради. Йўғон, гавдали, семизлигидан зўрға нафас олаётган сотувчи аёл, жувоннинг илтимосига парво ҳам қилмай, ўз ишини давом эттирарди. Ёш жувон бир неча бор мурожаат қилса ҳам парво қилмади. (Сотувчи қайтиб берган майда пуллар ичида икки тийинлик йўқ эди). Унинг илтимоси аста-секин ёлворишга айланди:

— Умрингиздан барака топинг, опажон қулоқ солсангиз-чи, жуда зарур эди!

— Пулингни олдингми, гапни чўзма!

Воқеани кузатиб навбат кутиб турган бир йигит чўнтагидан иккита икки тийинлик олиб аёлга узатди. Аёл ийманиб олишини ҳам олмаслигини ҳам билмай қолди. Йигитнинг юзидаги хайрихоҳлик «Олаберинг, ҳамма ҳам бу сотувчига ўхшаган эмас» деган маънони англатиб турарди.

Аёлнинг юзида шодлик барқ урди. Мен ўшанда биринчи дафъа миннатдорчилик туйғусининг кучли белгисини унинг аёлларга хос иффатли, мусаффо табассумида кўрдим. Унинг боши эгик эди. Бу гарчанд унинг тортинчоқлиги бўлса ҳам, менга, инсоннинг бир-бирига чуқур таъзимидек туюлди.

Аёл телефон, — автомат будкаси томон югурди. Унинг бунчалик ҳаяжонланишининг сабабини билгим келди ва секин будкага яқинлашдим. Қулоғимга қуйидаги сўзлар эшитилди.

— Алло, алло, туғруқхонами бу? Менга — навбатчи врач керак эди!

— А? Ҳа, салом, қўшнимизнинг ҳалиги.. кўзи ёримоқчи экан, бояқиш жуда азоб чекаяпти. Иложи борича — тезроқ, етиб келсангиз, тезроқ.

Адресми? Ёзиб олинг...

Эҳ-ҳа, майда чақа сўрашининг «сир»и бу ёқда экан-ку!

Бу воқеа оддийгина кўринса ҳам мени ҳаяжонга солди. Дарвоқе қандай одамларимиз бор-а. Ўзининг кимлигини танитмай кетган ҳалиги йигит, қўшниси учун жон куйдирган аёл, газ сув сотувчи аёл бутун хаёлларимни тўғёнга солди. Инсон учун жон фидо қилиш кундалик бурчга айланиб бораётганини кўриб ич-ичингдан қувонасан киши.

Одам-одамга дўст, биродар деб шуни айтсалар керак.

А. РАЖАБОВ,
Қорақалпоғистон АССР, Амударё районидаги Горький номли совхоз ишчиси.

«ЯМОҚЧИ» КИНОМЕХАНИК

Кайфи тароқ Абдураҳим кечга яқин тўртинчи бригада чойхонасига қийшайиб кириб келди. Далада кун бўйи меҳнат қилиб, энди ҳордиқ чиқараётган колхозчилар Абдураҳимни очиқ кўнгил билан кутиб олишди. Кишилар унинг болалигида ота-онасидан етим қолганини билишади. Колхозчи Қорабой ота етимни ўз паноҳига олиб, вояга етказган. Абдураҳим киномеханиклик касбини ўрганиб олганда, унинг тақдирини ўйлаб юрган кишилар жуда қувонишди. Мана, Қорабой аканинг бахтига ҳунарли бўлиб олди, отасидан жуда миннатдор бўлса керак, дейишди. Лекин, Абдураҳимнинг қўлига сал пул тушгандан сўнг, у ҳеч кимни, ҳатто уни улғайтирган отасини ҳам менсимай қўйди. Топганига ичиб, улфатлари билан тентираб юрадиган бўлди. Қорабой ака оталарча насиҳат қилса, Абдураҳим қулоқ солмай, аксинча уни ҳақорат қила бошлади.

Абдураҳим ичкилик касофати билан касбини ҳам эплаёлмай қолди. Колхозда кино қўйганда, ичиб олгани учун лентaларни узиб-юлиб, манзараларни тескари кўрсатади. Ямоқчилик, кийимларни ямаш яхши касб. Одамлар янги кийим олгунча, ямоқчи уларнинг жонига оро киради. Лекин, кинодаги ямоқчилик кишининг ғашини келтирар экан. Яхши кўрсатгин, деб ҳаққоний талаб қилганларни башарасига қараб ҳақоратлайди. Риштон район кинофикация раҳбарлари ичкиликбоз «ямоқчини» тартибга чақириб қўйишса яхши бўларди.

Бир гуруҳ қариялар номидан:
Э. БУРОНОВ.

Янги шеърлар

СОНЕТЛАР

Шамга ўхшаб кетар менинг ҳам умрим,
Мен ҳам тунлар шамдай милт-милт ёнаман.
Сўзлар туркумига сингиб кўз нурим,
Оқ қоғоз бетига эриб томаман.
Бир жажжи хонани айлаб чароғон,
Шам ёнар паришон, умридан ризо.

Мен қоғоз бағрини этгум қора қон,
Одамлар бўлсин деб шеъримдан ризо.
Дақиқа санайди мажнун парвона,
Куйиб пар қаноти ўтида шамнинг.
Гўдак ўйларимга оқ қоғоз она,
Бағрига босади қалбу қаламни.

Қуёш васлин кўриб адо бўлар шам,
Мен эрсам қуёшла бирга ёнаман.

* * *

Гўдак кулгусидан ғунча очар лаб,
Гул атрин сочади боғларда сабо.
Бошидан юлдузин тўкади само,
Булбул қўшиқ тўқир унга саҳарлаб.

Васлига ошиқар қуёш субҳидам,
Тоғлардан сув олиб келар дарёлар.
Шаънига чалинар савту наволар,
Лола-ю райҳон-ла кулади кўклам.

Гўдак кулгусидан кулади қуёш,
Оламни ёритар гўдак кулгуси,
Унинг бахти ила кулар келгуси,
Гўдак ҳузурида борлиқ эгар бош.

Гўдак кулгусидан, дўстларим, бир дам,
Дунёда қамайган бўлур қайғу-ғам.

Барот БОЙҚОБИЛОВ.

БАҲОР

Баҳор гўзалликдир, япроқ ёзар гул,
Биз севамиз сени, севади булбул.
Баҳор, кашъалисан кўрар кўзларга,
Очилган гуллардек очилар кўнгил.

Гўзалликдангина кўзлар олар нур,
Гўзаллик бағишлар инсонга ғурур.
Гул очилиб, булбул сайраб баҳорда,
Дилларга тўлдирар ором ва ҳузур.

Ирмоқда сув оқар ғайрати тошиб,
Булбул сайрар гулга ҳаваси ошиб.
Дам олиш кунларим лола тераман,
Қувлашиб ел ила, қирма-қир ошиб.
Дарахту ўтлоқлар ясанмиш масъум,
Мезбондек туришар этиб табассум

Севишганлар ташриф этиб гулзорга,
Файз берар, уларга келар ҳавасим.

Т. РАСУЛОВ,
монтёр.

ДУНЁ ХАРИТАСИ ОЛДИДА

БМТ БОШ секретарининг БАЁНОТИ

ДЕҲЛИ, 11 апрель. (ТАСС). БМТ Бош секретари У Тан унинг шарафига бош министр Индира Ганди уюштирган зиёфатда сўзлаб, «Вьетнамдаги уруш тарихдаги энг ваҳшиёна урушлардан биридир» деди. «Бу жуда тенгсиз жанг. Бу, жуда фожиали уруш. Бу уруш янада кенгроқ ҳарбий ҳаракатларга айланиб кетиши мумкин. Шунинг учун ҳам мен биринчи зарурий шарт сифатида Шимолий Вьетнамнинг бомбардимон қилинишини тўхтатиш тарафдориман. Шундагина музокаралар олиб бориш учун қулай вазият вужудга келтирилиши мумкин. Бусиз тинчлик йўлида тараққиётга эришиб бўлмайди, деб ўйлайман. Шу жиҳатдан, — деди У Тан, — менинг фикрим Ҳиндистон ҳукуматининг фикри билан батамом мос келганлигидан қувонаман».

АНГЛИЯ УМУМПАЛАТАСИДА

ЛОНДОН, 11 апрель. (ТАСС). Умумпалатаси консерваторлардан иборат оппозициянинг талабига кўра, кечки пайтда Адандаги аҳвол масаласи юзасидан фавқулодда музокараларни бошлаб юборди. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти махсус миссиясининг Англия маъмурлари ва Жанубий Арабистон Федерацияси қўғирчоқ «ҳукумати»нинг миссия ишлари учун зарур шароитларни яратиб беришдан бош тортганига қарши норозилик билдириб, Адандан намойишкорона жўнаб кетганлиги ана шу музокараларни бошлаб юборишга баҳона бўлди. Буюк Британия ташқи ишлар министри Ж. Браун бутун айбни миссия зиммасига юкламоқчи бўлди. Ж. Брауннинг айтишича, миссия сабр-тоқат қилмай, «Англашилмовчиликлар» аниқланишини кутмасданоқ жўнаб кетган.

Музокараларни консерваторларнинг вакили, Буюк Британиянинг собиқ бош министри Алек Дуглас-Хьюм бошлаб берди. Империалистик йўлни давом эттириш тарафдори бўлган Хьюм ҳукуматни қатъий ҳаракат қилмасликда айблади ва Жанубий Арабистонга мустақиллик бериш тўғрисидаги баёнотни «аниқ ифода этиш»ни талаб қилди.

Нотиқ ҳукумат инглиз қўшинларини олиб чиқиб кетиш программасининг ҳамма тафсилотларини ва мустақиллик бериш вақтини Жанубий Арабистон Федерацияси «ҳукумати» билан келишиб олсин, деб талаб қилди. Шу билан бирга у айтдики, Жанубий Арабистоннинг ҳозирги федерал ҳукумати ҳукуматнинг Жанубий Арабистонда бундан буён қиладиган ишлари учун таянч бўлиб хизмат қилмоғи керак. Жанубий Арабистон министрлари билан ҳар соҳада маслаҳатлашиб иш кўришни талаб этаётган Дуглас-Хьюм ўз ниятларида шунга асосланади: Жанубий Арабистон министрлари инглиз қўшинларидан маҳрум бўлиб қолганида ўз халқи билан якка-ма-якка иш кўришдан ўлгудек қўрқадилар ва улар Лондонда олиб борилган музокараларда мустақиллик бериш муддатини кечиктиришни ўтиниб сўраган эдилар.

Байрут — жаҳондаги энг қадимги шаҳарлардан бири. У финиклар давлатининг гуллаб-яшнаган йилларини, Александр Македонскийнинг юришларини, Рим империяси ҳукмронлиги йилларини бошидан ўтказган. Ҳозир ҳам археологлар ва оддий бинокорлар шаҳарнинг турли бурчакларидан қадимги маданият ёдгорликларини топиб туришади. Яқинда Ливан пойтахтининг марказий районларидан бирида ҳозирги замон биноларини қуриш учун чуқурлар кавланаётган пайтда Рим империяси давридаги қурилишлар қолдиғи топилди. Бинокорлар II—III асрга мансуб ёдгорликларни топдилар. Суратда: бежирим ишланган устун, уй деворлари ва бошқа қурилишларни кўриб турибсиз.

П. Егоров фотоси (ТАСС фотохроникаси).

ОСИЁ ВА АФРИКА МАМЛАКАТЛАРИДА

ВАТАНПАРВАРЛАР ҲУЖУМИ

ХАНОЙ. Жанубий Вьетнам ватанпарварлари ўтган ойда Биньдинь вилоятида «одамларни тинчитиш» операциясини ўтказаётган 1-Америка аэромобиль дивизиясининг бўлинмаларига муваффақиятли суратда қарши ҳужумга ўтдилар.

Озодлик армиясининг жангчилари Американинг 700 солдатини сафдан чиқардилар ва қўғирчоқ қўшинларининг америкаликларга ёрдам бериш учун юборган 200 солдатини қириб ташладилар. Ватанпарварлар Американинг етти самолётини ҳам уриб туширдилар. 30 тўп ва кўпгина бошқа ҳарбий техникани ўлжа олдилар.

СОЦИАЛИСТИК ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИДАН

БРАЗЗАВИЛЬ. Конго ишчилар синфи ва унинг жанговар ташкилоти Конго касаба союзлари конфедерацияси Конго Республикаси (Браззавиль)нинг илмий социализм идеялари асосида тараққиётнинг социалистик йўлини танлаб олганлигини қўллаб-қувватлайди. Конго касаба союзлари иккинчи съезди ўз ишини тамомлаганлиги муносабати билан ўтказилган митингда шу конфедерациянинг бош секретари Поль Банту ана шу гапларни айтди.

Поль Банту Конго революциясининг ҳозирги босқичида Конго ишчилар синфининг вазифаларини белгиловчи съезд қарорлари ва резолюцияларини ўқиб берди.

Республика президенти Альфонс Массамба Деба конго меҳнаткашларини меҳнат ва миллий қурилиш фронтида зўр ғайрат билан ишлашга чақирди.

ЗОКИР ҲУСАЙН ҲИНДИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ЛАВОЗИМИГА НОМЗОД

ДЕҲЛИ. Ҳиндистондаги ҳукмрон миллий конгресс партиясининг парламент комитети Ҳиндистон вице-президенти доктор Зокир Ҳусайнни мамлакат президенти лавозимига номзод қилиб кўрсатди. Майсор штатининг ҳозирги губернатори В. Гири Ҳиндистон вице-президенти лавозимига номзод қилиб кўрсатилди. Ҳиндистон президенти ва вице-президенти сайловлари 6 майда ўтказилади.

Оппозиция бундан бир қанча вақт илгари Ҳиндистон олий суди бош судьяси К. Субба Раони президент лавозимига ва Оллоҳобод университетининг вице-канцлери Али Явар Жангани вице-президент лавозимига ўз номзоди қилиб кўрсатган эди. (ТАСС).

Ғарбий Берлин. Шаҳарнинг минглаб аҳолиси бу ерда тинчлик учун ўтказилган баҳорги юришда иштирок этди. Берлинликлар Американинг Вьетнамдаги агрессиясига қарши норозилик билдириш ва Боннда тайёрланаётган фавқулодда қонунларни қоралаш учун кўчага чиқдилар. «Америкаликлар, Вьетнамдан жўнаб қолинг!» — намойишчилар кўчалардан ва майдонлардан ана шу хитобларни бир неча бор такрорлаб ўтдилар. Юриш митинг билан тугади. Суратда: митинг пайти.

К. Саввин фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

КУРАШАЁТГАН ВЬЕТНАМ ТЎҒРИСИДА ВИСТАВКА

ЛОНДОН, 11 апрель. (ТАСС). Кеча Лондоннинг Кэмден районида америкалик босқинчиларнинг Вьетнамдаги ваҳшийлигини тасвирловчи фотовиставка очилди.

Виставкани очиш маросимига Жанубий Вьетнам Миллий озодлик фронтининг ва Вьетнам Демократик Республикасининг вакиллари таклиф этилган эди. Аммо Англия ҳукумати уларнинг келишига рухсатнома бермади.

Халқаро темада

САЙГОНЧА ХИРГОЙИ ВА ГЕНЕРАЛ ЖЕКСОННИНГ АРВОҲИ

Президент Жонсон Америка дипломатик ва ҳарбий бошлиқларининг кенгаши ўтган Гуам оролига боришдан сал аввал Теннеси штатида бўлди. У президент Эндрью Жексон туғилган куннинг икки юз йиллиги маъракасида иштирок этмоқчи эди.

Президент Жонсон Нэшвилл шаҳри штатининг қонун чиқарувчи палатасида сўзга чиқиб шундай деди: «Бизнинг давримизда худди Жексон даврида бўлгани каби тарих америкаликларнинг ирода кучини синаб кўриш учун яна мураккаб масалани кўндаланг қилиб қўйди. Бундан икки йил муқаддам бизнинг олдимизда Жанубий Вьетнамни ҳимоя қилиш номидан зарур мажбуриятни бажариш ёки ички қўпорувчилик ва ташқи томон ҳужумидан чекиниш масаласи турар эди. Эндрью Жексон бизнинг танлаган йўлимизнинг бағоят тўғри йўл эканлигига сира шубҳаланмаган бўлур эди».

Эндрью Жексоннинг ўзи ким? Жонсон ўзининг Вьетнамда олиб бораётган агрессиясини оқлаш учун Жексоннинг қайси арвоҳи ва хотирасига сажда қилмоқда.

Генерал Жексон 1812—1815 йилларда инглиз-америка уруши даврида инглизлар устидан ягона ғалаба қозонган. 1915 йил 8 январда Янги Орлеан яқинида ҳужумга ўтиб таслим қилган ва икки ҳафта ўтгач, Англия ва АҚШ ўртасида Генте шаҳрида сулҳ шартномаси имзоланган эди. Шу муносабат билан у Американинг миллий қаҳрамони бўлиб қолган одам.

Шундан бошлаб катта шон-шуҳрат топиб жуда қисқа вақт ичида осонлик билан сиёсий мартабага эришди: у конгрессга сайланди (вакиллар палатаси ва сенатга), 1929 йилда эса АҚШнинг еттинчи президенти бўлиб сайланди.

Америка революциясини амалга оширганлардан бири. Мустақиллик декларациясининг автори АҚШнинг учинчи президенти Томас Жефферсон 1828 йилги президент сайловларида Эндрью Жексоннинг номзоди овозга қўйилишини эшитиб Даниэл Уэбстерга шундай деган: «Мен генерал Жексоннинг президент бўлиб қолиш имкониятига эга эканлигидан бағоят ташвишланяпман. У бу лавозим учун муносиб бўлган менга маълум кишиларнинг энг яроқсизларидан биридир. У бизнинг қонунларимиз ва конституциямизни камдан-кам ҳурмат қилади... Унинг интилишлари ғоятда даҳшатли... У хавфли одам».

Томас Жефферсон Оқ уйнинг шу кундаги хўжайинининг фикрича Американинг Вьетнам халқига қарши олиб бораётган агрессиясини маъқуллаши мумкин бўлган АҚШ президенти тўғрисида ана шундай фикр билдирган эди.

Аммо Жонсон Нэшвиллда фақат ўтган воқеалар тўғрисидагина гапирмади. У Сайгондаги Америка элчихонасининг барча раҳбар мансабларини ўзгартириш тўғрисида ҳам гапириб ўтди.

Энди Сайгонга бахти чопмаган элчилар ўрнига кимни йўллар экан?

72 ёшли Элсуорт Банкерни Сайгонга элчи қилиб тайинлади. У илгари қанд-шакар заводининг эгаси эди, аммо 1951 йилдан буён дипломатик майдонга ўрмалаб ўта бошлади. Аслида унинг фаолиятида дипломатияга яқинроқ келадиган томонлар мутлақо йўқ ва бўлмаган ҳам. У ҳаммавақт халқ озодлик ҳаракатига қарши курашиб, қонуний сайланган ҳокимиятни ағдариб ташлаш зарур бўлиб қолса, сайловларни сохталаштиришни уюштириш керак бўлса, худди ана шу муддатда ўша ерда ҳозир ва нозир бўлиб турар эди. Банкер Аргентинада элчи бўлиб турган бир пайтда ўзини Америкага қарши кайфияти туфайли давлат департаментини йўлга сололмаган Хуан Перонни ағдариб ташлашни, ўзини сургун қилишни уюштирган. У Индонезияда ҳам, Яманда ҳам, Доминикана Республикасида ҳам ана шундай ишларга қўл урган. Хуан Бошни қувланишини ва президентлик лавозимига Вашингтон қўғирчоғи Балагернинг сайланишини таъминлаган эди. «Тайм» журнали Жонсон Банкернинг Доминикана Республикасида кўрсатган эпчиллиги, «эркин сайлов» ўтказганлиги ва «нокоммунистик ҳукумат» тузганини қаттиқ ҳурмат қилади.

Жонсон Банкерга ўринбосар қилиб ўзининг Техаслик дўсти Марфи Локени Сайгонга юбормоқда. Марфи Локе шу вақтгача Покистонда элчилик қиларди. Локе Банкерга «катта сиёсат» юргизиш учун имконият яратиб бериш учун маъмурий ишлар билан шуғулланади.

Улар билан бирга Марказий разведка бошқармасининг собиқ хизматчиси, президент маслаҳатчиси Роберт Комер ҳам боради. Комер Сайгонда граждан операциялари бошқармаси деб аталадиган уюшмани бошқаради. Бу муассаса Жанубий Вьетнам граждан аҳолисини «тинчитиб қўйиш, яраштириш», бу йўлда асосан стратегик қишлоқлар» деб аталган йирик марказлашган лагерлар тузиш йўли билан шуғулланади.

Ниҳоят, президент у ерга Доминикана Республикасидаги Америка экспедиция кучларининг собиқ қўмондони генерал-лейтенант Пальмерни юборади. Пальмер Банкер билан бир ёқадан бош чиқариб бу Латин Америка мамлакатини «тинчитиб» қўйган эди. Жонсон афтидан уларнинг Доминикана Республикасидаги тажрибаси Вьетнамда ҳам қўл келса зора деб ўйлаётгандир.

Бироқ, Банкернинг Пальмера билан биргаликда қиладиган эндиги хиргойиси кишиларни энди унчалик мафтун этолмаса керак. Ҳатто Жонсоннинг генерал Жексоннинг арвоҳига сажда қилиши ҳам ёрдам бермаса керак.

Н. БОРОДИН, (АПН).

Совет Иттифоқи томонидан Сурия Араб Республикасига Ефрат дарёсида гидротехника комплексининг биринчи навбатини қуриш юзасидан техника ва моддий ёрдам кўрсатиш тўғрисидаги битимга биноан тўғон қурилиши учун тайёргарлик ишлари бошлаб юборилади. Латакия портига қурилиш учун юклар келтирилмоқда. Суратда: «Муром» ва «Киров» совет транспорт кемалари бинокорлар учун турли ускуналар ва машиналар келтирган пайт

Л. Медведко фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

НАШВИЛЛДА ИРҚИЙ ТЎҚНАШУВЛАР

НЬЮ-ЙОРК, 11 апрель. (ТАСС). Теннесси штатининг бош шаҳри—Нашвиллда ирқий тўқнашувлар давом этмоқда. 10 апрель кечқурун у ерда негр студентлар билан полиция отрядлари ўртасида шиддатли тўқнашувлар бўлиб ўтди. Маҳаллий университет студентларидан бир кишини полиция қамоққа олганлигига қарши норозилик билдириб, 300 дан кўпроқ намойишчи студентлар шаҳарчаси ва шаҳар атрофидаги кварталларининг кўчаларига чиқди. Полиция негр ёшларига қарши кўздан ёш оқизувчи газлар қўлланди.

Нашвиллда бўлиб ўтган ирқий тўқнашувлар натижасида 17 киши ярадор бўлди. Намойишчилардан 54 киши қамоққа олинди.

ТОШКЕНТДА ХОККЕЙ

Футбол мусобақалари тугаб, яшил майдонлар бўшаб қолди. Дов-дарахтлар ҳам олтинсимон баргларини тўкиб юборган, фасллар баҳодири олтин кузнинг табиат билан хайрлашганига ҳам анча бўлди. Боғ-роғларда, кўчаларда ўйинқароқ боладек дайди қиш шамоли хас-чўпларни йиғиб рақсга тушиб юрибди. Кўча бошларидаги таъзим этиб турувчи мажнун толлар, хипча белли тераклар ҳам қордан оқмунчоқ тақиб олишибди. Қатор-қатор автобус, троллейбус, трамвайлар университет шаҳарчаси томон елдек учиб боришяпти.

Яқиндагина қурилиб фойдаланишга топширилган хоккей стадиони кишилар билан лиқ тўлган. Стадионга йиғилган томошабинлар бугун биринчи марта хоккей мусобақаларини томоша қилишяпти. Бу ерда Тошкентнинг «Пахтакор» ва Москванинг «Спартак» командалари хоккей бўйича мамлакат биринчилиги учун мусобақалашмоқдалар. Тошкентлик хоккейчилар ҳозирча 6:2 ҳисобда ғолиб. Минглаб томошабинлар эса «зангори экран»лар қаршисида ўтириб, хоккей ўйинини кўряптилар.

Ҳурматли газетхон! Тошкентда ҳали бундай стадион ҳам йўқ, бундай учрашув ҳам бўлган эмас. Мана бир ой бўлдики, пойтахтимизда хоккей мусобақалари ўтказилишига мўлжалланган стадион қурилиши бошлаб юборилди. Университет шаҳарчасида қад кўтараётган бу улкан қурилишда қисқа вақт ичида катта ишлар амалга оширилди. 400 кубометрдан ортиқ бетон ётқизилди ва катта ҳажмда арматура ишлари битказиб қўйилди. Ҳозир бу қурилиш иншоотида кечаю кундуз ҳаёт қайнамоқда. Ўнлаб машиналар бетон ва арматура ва бошқа қурилиш материалларини пешма-пеш келтириб туришибди. Пайвандчилар арматураларни бир-бирига пайванд қилишяпти.

Қурилишни қардош Қозоғистон ССРдан келган бинокорлар олиб боришмоқда. «Средазтрансстрой» тресты 194-қурилиш поездининг бинокорлари хоккей стадионини Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги кунигача қуриб битказиш мақсадида ишни уч сменада олиб боришяпти. Виктор Ларев бошлиқ арматурачилар, Петр Михайлюк бошлиқ дурадгорлар бригадалари социалистик мусобақани қизитиб, ҳаммадан олдинда бормоқдалар.

Экскаваторчи қиз Нина Ситникова эса ўз агрегатини тўхтовсиз ишлашини таъминлаб, кунлик смена топшириқларини 150-160 процентга етказиб адо этяпти. Бу ерда ҳаммаси бўлиб, 2300 кубометр бетон ишлари бажарилади. Стадион қурилиб, битказилгандан сўнг 7 минг томошабин хоккей ўйинларини кўриш имкониятига эга бўлади. Ўнлаб кўчма лотоклар, ошхона ва чойхоналар томошабинларнинг ихтиёрига бериб қўйилади.

Ўрта Осиёда биринчи қуриладиган хоккей стадиони республикамиз пойтахтининг ҳуснига ҳусн, чиройига чирой қўшиб юборади.

Т. СОЙНАЗАРОВ.

ШАХМАТ

ҲАФТАЛИККА МАРҲАМАТ

Ўтган йилнинг охирларида бошланган Бутуниттифоқ биринчи шахмат фестивали программаси бўйича ўтказилаётган мусобақаларда ҳозирга қадар республикамизнинг 200 мингдан ортиқ шахмат мухлиси иштирок этди.

Фестиваль программасида 8-15 апрель кунлари бутун мамлакат бўйича биринчи марта шахмат ҳафталиги ўтказиш белгиланган.

Республика, область, шаҳар, район шахмат федерациялари ва секциялари корхона, муассаса, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари, мактаблар, маҳалла, уй бошқармаларида қатор оммавий тадбирлар: бир йўла сеанслар, лекция, суҳбат, конкурс, викторина, савол-жавоб кечалари ўтказишга пухта тайёргарлик кўрдилар. Бутуниттифоқ шахмат ҳафталиги жойларда уюшқоқлик билан старт олди. Сеанс суҳбатларни спорт мастерлари ва бошқа кўзга кўринган шахматчилар бошқарадилар.

М. МУҲИДДИНОВ,
Ўзбекистон шахмат федерациясининг раиси, СССР спорт мастери.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ФАН ОЛАМИДА

«КОСМИК» ТЕЗЛИК БИЛАН

Белоруссия Фанлар академиясининг физика-техника институтида бунёдга келтирилган янги кесгич ёрдамида минутига 150 метр—чинакам «космик» тезликда қирқишга эришилади. Бу одатдаги кескичларнинг иш тезлигига қараганда 3-5 марта юқоридир. Янги асбоб углеродли, легирланган ва ўтга чидамли пўлатларни ҳам бемалол чесаверади.

Янги асбобнинг сири конструкциясининг одатдагидан бошқача тузилганлигидадир. Кескичнинг учи ғилдирак подшипнигига ўхшайди. Унга ҳалқасимон кесувчи тир маҳкамлаб ўрнатилган. Агар шундай кескич муайян бурчак остида айланиб турган деталга тегизилса, тир ҳам айлана бошлаб унинг кесадиган қисми металлга кириб қиринди чиқара бошлайди.

Одатдаги асбоб битта қисми билангина қирқиб, ишқаланиш натижасида тез қизиб кетади ва ишдан чиқади. Янги кескич эса ишлов берилаётган деталь юзидан сирпанмай, аслида «ғилдираб», бутун айланаси билан ишлайди ва деярли қизимайди.

Янги хил кескични яратган Белоруссия Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси Е. Г. Коновалов билан аспирант Л. А. Гин уни автоматик буралиб ғилдирайдиган кескич деб атадилар.

ПАРРАНДАЛАРНИ ҲИМОЯ ҚИЛИБ

«СССР паррандаларининг цестодлари» деган оддий номдаги китоб табиатни севувчиларнинг эътиборини ўзига жалб этди. Китоб автори — биология фанлари доктори Л. П. Спасская паррандалар дунёсини касалликлардан қандай сақлаш керак, деган муҳим проблемани текширган.

Ватанимизнинг поёнсиз ерида халқ хўжалигимизга жуда катта фойда етказувчи 700 турдан ортиқ парранда яшайди. Аммо кўп паррандалар турли касалликлардан нобуд бўлади. Булар орасида цестодлар (лентасимон қурт) вужудга келтирадиган касалликлар охирги ўринда эмас.

Л. П. Спасская ТАСС мухбирига бундай деди:

— Цестодлар уй сув паррандалари билан ёввойи сув паррандаларига беҳисоб зарар етказади. Якутия, Камчатка, Тува, Коми АССР ва мамлакатимизнинг бошқа районларида экспедициялар ўтказган тадқиқотлар натижасида 200 турдан ортиқ шундай паразитлар тўғрисида материаллар тўпланди. Чунончи, бу паразитларнинг баъзилари биринчи марта топилди. Ширинсув қисқичбақасимон жониворлар ва моллюскалар сув паррандаларини хашаротлар, мингоёқ ва тупроқ чувалчанглари қуруқликдаги паррандаларни касалга чалинтириши тадқиқотлар билан аниқланилди. (ТАСС мухбири).

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Қўшиқлар. 9.30 — «Ўзбекистоннинг лирик манзаралари» (симфоник сюита). 9.45 — Жаҳон бир ҳафта ичида (тож.). 10.10 — Рус қўшиқлари. 10.30 — Концерт (область театрлари артистлари ижросида). 11.10 — «Юбилей йили қурилишларида». 11.20 — Ўзбек балетларидан куйлар. 12.15 — СССР халқларининг қўшиқ ва куйлари. 12.50 — Тожикистон радиосининг эшиттириши (рус.). 13.30 — М. Равель. «Болеро». 16.10 — Улуғ оғамиз (адабий-музикали композиция). 18.10 — «Аҳду паймон» (очерк). 18.30 — Концерт (хотин-қизларнинг талабларига мувофиқ). 19.20 — Татар куйлари. 20.00 — «Октябрь» радиостанцияси. 20.30 — Концерт (Тошкентни қураётганлар учун). 21.25 — Концерт (қишлоқ хўжалик ходимлари учун). 22.00 — Қардош коммунистик партиялар ҳаётидан. 22.10 — Халқ ҳофизларининг концерти. 22.40 — «Дўст ҳақида сўз» (рус) 23.20 — «Олтин водий қўшиқлари» (адабий-музикали эшиттириш).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 17.55 — Эшиттиришлар программаси. 18.00 — Телевизион янгиликлар. 18.15 — Кулранг юлдуз (болалар учун кинофильм). 18.25 — Ленин мукофотига номзодлар (адабий эшиттириш). 18.45 — Излайман (бадиий фильм). 20.15 — Эртаги кун программаси.

Ўзбек тилида: 20.20 — Телевизион янгиликлар. 20.35 — Мусобақа ғолиблари (саноат ходимлари учун). 20.55 — Ҳам қўшиқ, ҳам симфония (ярим аср йилномаси). 21.35 — Ноз-неъмат бунёдкорлари (сабзавоткорлар учун). 21.55 — Икки марта кўп ёки ҳечнима (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 17.55 — Эшиттиришлар программаси. 18.00 — Ёш мичуринчилар (болалар учун). 18.25 — 65-параллелга командировка (ҳужжатли фильм). 18.45 — Чизма геометрия (сиртдан ўқиётган студентлар учун ўқув программа). 19.40 — Телевизион янгиликлар.

19.50 дан — Москва кўрсатади.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 13/IV да Лайли ва Мажнун, 14/IV да Борис Годунов.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 13/IV да Веронадик икки йигит, 14/IV да Қотил.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 13/IV да Қари қиз, 14/IV да Икки билагузук.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Катта цирк томошалари. Ҳиндистон филлари аттракциони.

КИНО

Кавказ асираси — «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли, СОБИР РАҲИМОВ номли, «ЧАЙКА», «СПУТНИК», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), «МИР», (кундуз соат 3 ва кеч 7 да).

Кеча, бугун, эртага — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (кундуз соат 4, кеч 6, 8 ва 10 да).

«Дербент» танкери — «МИР» (кундуз ва кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10, кундуз 4 ва кеч 9-45 минутда).

Севги байрами — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ФЕСТИВАЛЬ» (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (тоқ соатларда).

Мен севган киши — «ДРУЖБА» (жуфт соатларда).

Аляска тулкилари — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Уч бақалоқ — «ЧАЙКА» (эрталаб соат 10, кундуз 12 ва кеч 10 да).

Ҳасан аравакаш — «МОСКВА» (эрталаб соат 10, кундуз 12 ва 2 да).

1967 йил 24 апрель кундуз соат 2 да, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ботаника профили бўйича биология фанлари бўлими бирлашган илмий совети мажлисида (Гоголь кўчаси, 70-уй, конференц-зал) биология фанлари доктори деган илмий даражани олиш учун:

А. Имомалиев «Дефолиантлар ва уларнинг ғўзага физиологик таъсири» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Диссертация билан академия кутубхонасида танишиш мумкин (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй).

«УЗКОНСЕРВТРЕСТ»НИНГ

республика консерва заводларида ишлаш учун бош бухгалтерлар, бош бухгалтер ўринбосарлари, меҳнат бўйича иқтисодчи, трестда ишлаш учун старший бухгалтер-ревизор

КЕРАК

Тошкент шаҳар, Луначарский шоссеси, 101-уй, кадрлар бўлимига мурожаат қилинсин.

Бизнинг адрес ва телефонлар СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — 836545. Редактор ўринбосарлари — 837914 839323. Масъул секретарь — 834455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 837283. Партия турмуши — 833484. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш. Халқаро ҳаёт — 831216. Коммунистик тарбия — 831455. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 834780. Совет қурилиши — 833258. Қишлоқ хўжалик — 837604. Адабиёт ва санъат — 832036 837221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 834451. Маҳаллий ахборот — 832347. Оммавий ишлар ва хатлар 838??? 833553. Иллюстрация — 834524. Стенографистка — 837343. Корректура — 837162. Эълонлар — 838142. Коммутатор — 830249, 830250, 830251, 830252, 830253, 830254, 830255, 830256, 830257, 830258.

№ А — 87. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64543. Р. 00838.